

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 00194

LIDER FUN GAN EYDN,
1932-1936

H. Leivick

*Permanent preservation of this book was made possible by
Lillian & Victor Gross
in memory of
parents, Samuel & Bessie Swedler*

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ה. לייזר

לידער פון גן עדן

1936-1932

פארלאג צעשינסקי
שיקאגא

פארלאג מ. צעשינסקי
שיקאגא . . . 1937
געדרוקט אין
טויזנט עקזעמפלארן
פאדערבלאט געצייכנט
פון מאדעם געלער

LIEDER FUN GAN-EDEN

COPYRIGHT 1937, BY

H. LEIVICK, NEW YORK, N. Y.

PRINTED IN U. S. A.

M. CESHINSKY, PUBLISHER
2720 West Division Street
Chicago - - - - Illinois

לידער
פון
גז-ערדן

(נייריאַרק—דענווערד'ס אַנאָטאָריום)

געזענעם און געדרוקט אין דער
„גלאזוס“ דרוקעריי — 1744
נ. דיימען עוו. שיקאגא — אין
דעם יאָר ניונצן הונדערט
דרויסיק זיבן — — — — — תרצ"ז.

עפן זיך, מויער

עפן זיך, מויער,
גענטער זיך, שוועל, —
איך קום צו דיר ווידער,
צימערל-צעל.

מיון לייב — פייער,
מיון קאפ — שניי ;
און אויף מיינע אקסלען
א זאק מיט געשריי.

אפשייד, אפשייד,
אויגן, הענט,
אדיע אויף די ליפן
דערברענט — פארברענט.

מיט וועמען צעשיידט זיך ?
פון וועמען אונזק ? —
דאס אייביקע פרעגן
דאס מאל ניט פרעגן.

אין פייער, אין פלאקער
ארוםיקער סטעם,
און שניי אינעם פלאקער
אויף בערגיקע קעפ.

זע, ס'איז שוין אפן
מויער און מיר ; —
שפיטאל ? אפשר תפיסה ?
צי גאר מאנאסטיר ?

איך לייג צו די פים דיר
מיין זאק מיט געשרוי,
לאנד קאלארעדא,
פון פייער און שניי.

אין דרעמל

אין דרעמל גראז און בלוט,
דער אונט נעמט זיך שיידן ;
מיר גייען שטיל ארום,
ווי צדיקים אין גן-עדן.

איין שנירעלע פון בלוט
מוט אלעמען פארקניפן ;
די ווייסע חכמה רומ
אויף אלע אינדזערע ליפן.

פון ערגעץ קומט א ווינט
מיט שמורעם-טריט צושפאנען,
דערמאנט אונדו און פארבינדט
מיט וועלמן ניט פון דאגען.

ליב—לעב—לאנג —
געזאנג אזא פון וועלמן ;
מיר נעמען מיט ס'געזאנג
אין צעלן און געצעלמן.

די נאכט אין ווייסער העמד
שטייט פיבערדיק צוקאפן,
און שפריצט אויף דיל און ווענט
געווירצטע שלאף-מרוגק טראפן.

וואו ביסטו ?

לבנה-געזיכטער,
פאר'כשוף'טע הייזער,
באלקאנען און ליכטער,
און לאנגזאמע ווייזער.

און בעסן, ווי טראנען
אויף הויכע געשמעלן,
און מילך פון לבנה,
פון שויב ביז די שוועלן.

און הינטער די מירן,
צעוואקסענע גיטער,
און סליאדן, וואס פירן
צום מעסער פון שניטער.

און עפל, און בארן,
און גרילן, און גארפן, —
און — קלונג פון געפארן,
און — שמייכל פון שטארפן.

און פינגער אויף ברעמען,
און ליפן אין פליסטער :
— בין גרייט, קום מיך נעמען,
— וואו ביסטו, וואו ביסטו ?

די הייליקע מעודה

איך האָב רחמנות היינט אויף מינע אייגענע גלידער,
אויף דעם אַנשפּאַר פּון קאַפּ אָן דעם ווענטל פּון בעם ;
איך האָב געהערט מיין שכן היינט זאָגן וידוי,
און דערנאָך אים געזען אויף דער טהרה-ברעט.

דערנאָך — — — ניט פאַרפעלט די מאַלצייט-שעה'ן.
ניט פאַרוואַסט אויף אַ רגע דעם גלאַקן-רוף ;
פּויל ליידיקע מיטן אלע גלידער וואַיען.
פּויל מיטן געגריימע טאַנצן זיי אויף.

דעם קרוג געהויבן, דאָס ברויט געבראַכן,
דער נומען גלוסט, עס קוועלט דער צאָן ;
וואָס שוויינטו, שכן? לחיים, שכן. —
די הייליקע מעודה גייט אָן, גייט אָן.

ווידער געשמאָרבן אַ שכן

פשוט'ע, נאָקעטע רייד.
די וועלט איז אין ווינטער פארקראַכן :
מיך שרעקט ניט מיין אייגענער טויט, —
איך האָב מורא פאר דעם טויט פון מיין שכן.

איך פאַרנעם זיך מיט אַלין וואָס איך קען,
אפילו מיט צומראַכטן גראַמען ;
איך פרעג אַט אַזוי ביי מיין פען —
צי ווייס זי פון וואַנען מיר שטאַמען ?

צי ווייס זי וואָס מיינט אין שפיטאַל
אַ שכן וואָס גייט אויס דאָ-נעבן ?
צי איז ניט דאָס שטאַרבן, צומאַל,
אַ טראַט צו אַ נייערן לעבן ? —

עס האָט ניט קיין ענטפער מיין פען, —
פון וואַנען גאר זאָל זי עס האָבן ? —
דערוויילע — ביז וואַנען—וואָס—ווען —
מען טראַגט שוין מיין שכן באַגראַבן.

מען טראַגט אים אויף יענער זייט שוועל,
און ווי נאָר אַריבער — פאַרשוואַנדן,
ס'איז דאָ אין שפיטאַל אַ טונעל
מיט דעם טהרה-שטיבל פאַרבונדן.

צום שטיבל, דורך שווארצן טונעל,
דורך שמאלע, דורך טיפע זיגזאגן,
מען פירט אים אויף רעדלעך שנעל-שנעל,
נאך שנעלעך ווי איד פרעג מינע פראגן.

דערווילע — ביז וואנען — וואס — ווען —
מיין שכן ער איז שוין אין שטיבל ;
און איד שרייב נאך אליין מיט מיין פען,
גראס שטיבל — פאריבל — מיט איבל.

באגניען. די וועלט איז פארשנייט.
די וועלט איז אין ווינטער פארקראכן ;
מיך שרעקט נים מיין אייגענער טויט,
נאר די ל י י ד י ק ע בעט פון מיין שכן.

דארווין

איך ליינען דארווינען — דאס בוך פון אונדער שטאם,
און ארום מיר און איבער מיר דער ריח פון קארבאל,
מערמאמעטערס, און מילך, און יאדע-סם —
און אזויפיל שפילקייט אנגעזאמלט פאר איין מאל.

ניט גויטיק מער קיין אינצלהייטן, מער קיין שמריך,
מען דארף ניט קיין פארוואונדערונג, און אויך קיין שרעק;
אז ניט און איך און איך גיי אזעק אליין פון זיך,
און וועל נאך ווייטער און נאך ווייטערע אזעק.

דער גוטער זיידע דארווין האט מיר אנגעבראכט
מתנות — וואונדער — אין א פולן זאק;
דער טאג פארגייט, דער אונט קומט, די נאכט —
און אט מיין אור-פאטער מיט לאפעס גלעט מיין פאק.

אזוינע ליפע נעגל דייע, פאטער מיין,
אז נעקריילטע רויט-פיייערדיקע פעל;
א, נעם מיך אין דיין ארעם שטארק אריין,
און פרענג אהיים מיך צו דיין נארע, צו דיין שוועל.

א, אור-פאטער דו מיין, אוראנגוטאנג,
פארבלאנדזשעט האט איך אין א פרעמדן קאנט.
איצט צי איך פון מיין הארץ ארויס אזא געזאנג,
אז געיאמער-פענקשאפט נאך מיין דושאנגל-לאנד.

די ווייסע, זיסע, קינדערישע טעג —
דער טאטע פלעגט ארומטאנצן אויף גרויסע פיס,
און הוידען זיך אויף העכסטע ביימער, אויף זיין עק,
און אנווארפן פאר אונדזערטוועגן בערג מיט נים.

פאר אונדז — די קליינע אפעלעך. און איך —
דאס עלטסטע אפל בין געווען — דער בכור,
פלעג ווייזן קונצן, ווי איך שפרינג און קריך,
און ווי איך פליק פון זיך אליין פולע זשמעניעס האר.

און ווי איך גיב אן אומגעריכטן פלינקן שפרונג,
און אט בין איך שוין מיטן טאטן אין דער הויך,
און גלייך צוריק א הוידע זיך, א שוואונג,
און פאל אראפ אויף מאמעס ווייכן בויך.

דער מאמעס ווייכער בויך — ווי ווארעם-זיס,
ווי נאר דו רירסט זיך צו — מיט שמראמען פליסט,
די מאמע גיט פון ליבשאפט אזש א בים,
און טוליעט טיפער-טיפער מיך צו אירע בריסט.

איך נורע זיך, און אלץ ווערט שטיל, ווערט שטיל,
די אויגן טאנצן, פינטלען צו דער זון ;
איך טראג א פרייד, וואס איך אליין נאר פיל, —
די קליינע ברידערלעך נאך ווייסן ניט דערפון.

א דאנק דיר, גוטער דארווין, פאר דעם גרום
פון אפשטאם מיינעם אונטער פאלמע-בוים,
א דאנק פאר דער באנאנע און דעם קאקא-נוס —
די טייערע מתנה פון מיין דזשאנגל-היים.

דו ווייסט דעם וועג פון דזשאנגל-היים אהער, —
דו קוקסט אויף מיר מיט וואונדער אין דיין בליק ;
צי ווייסטו אפשר אויך, א, ליבער, גוטער סער,
דעם וועג, וואס פירט צום דזשאנגל אויף צוריק? —

איך וויל ניט זיין דא וואו איך בין. — ס'געפעלט מיר ניט ;
און דער, וואס איך בין איצט — ער ווערט מיר פרעמד ;
און וויפל איז דער שיעור צו גיין אין העלע טריט,
און טראגן אויף א ווייסן לייב א בלוטיק העמד ?

א, קום מיט דיגע האריקע מיט לאפעס-הענט,
א, פאטער, מיט דיין גבורה/דיקן דזשאנגל-גאנג,
און נעם אַוועק מיך פון א וועלט פון טרעפ און ווענט, —
כ'וויל זיין צוריק דיין זון — אוראנגוטאנג.

ראָקוּ בערנ

העכער, ראָקיס, די ווייסע קעפּ — העכער !
שניי — די נשמה פון דער וועלט — רום אויף אייערע קעפּ ;
ווינטן מיט צעשמורעמטע, צעדרייטע פעכער
מאַנצן אייך צופוסנס אויף דער אַוונט-סטעפּ.

איך בין אויך אין שניי, און אויך אין שמורעם,
כאַטש איך ליג ווי אַ געשמידטער אויף אַ בעס ;
איך בין אַלין נאָך הונגעריק נאָך ליבשאַפט און יסורים : —
נאָך — נאָך — נאָך — אַזוי איז מײן געבעט.

איז דאָך מאַדנע און אייך וואַנדערלעך צו קוקן
ווי אַ גוף אין שמורעם שמורעמט מיט ;
דאָ — דער קאַפּ, ער האַלט זיך אין איין בוקן,
דאָ — די פיס פאַרמיליקן די אייגענע מריט.

און די פינגער, ווי זיי וואַלטן פורעמען אַ פורעם,
מאַכן גאַנץ אַיעדן ריס און איבעררייס ;
אַלין ווערט א י י נ ס : סטעפּ און פאַרג, מענטש און שמורעם,
אַלין איז ווייס — ווייס — ווייס — ווייס.

גוט וואָס קיינער ווייס ניט וואו

ניט איינמאל וועגן מױט צו דיר געשריבן,
ניט איינמאל זיך אליין צום מױט געקליבן,
ווי אלץ וואָלט גרייט זיין פאר דער לעצמע רו ;
איצט דאַרף מען ניט די ווערטער ווידערהאלן,
עס שטייט און גליווערט ערגעץ אזא וואָג מיט שאלן,
און גוט וואָס קיינער ווייס ניט וואו.

איך רוף צו דיר אזוי ווי פון אַ קעלער :
וואו ביסטו ? — דו און אלע, שנעלער, שנעלער ;
עס הילכן מױט, נאָר קיינער קומט ניט צו ;
אַ שמויפער קערפער, ווי פון שטאַל געקנאַטן
ליגט איינגעדעקט אין פלויען אַוונט-שאַטן, —
און גוט וואָס קיינער ווייס ניט וואו.

אויף אלע וועגן — מױט, ווי אַקער-שפורן,
און רוימע, וואַרעמע נאָך, שלענגל-שנורן,
און פרישע עכאַס קלינגען נאָך : דו — דו ;
די נאַכט קומט אָן די עכאַס איינצושלינגען,
די נאַכט הייבט אָן מיט גלעקער ערגעץ קלינגען, —
און גוט וואָס קיינער ווייס ניט וואו.

און מער נאָך ווי די קולות, ברענגט דאַס שטומען
אַ דוכטעניש-געשטאַלט, וואָס האַלט אין קומען,
און מיטאַמאַל, אַ בשורה : — דאַס ביסטו ;
אויס שרעק, אויס מױט, — איך נעם דיר גיין אַנטקעגן,
איך וואַרף, איך זיי מיין גוף אויף אלע וועגן, —
און גוט וואָס קיינער ווייס ניט וואו.

דימנע

פלייש און זופ אין טעלער,
גאפל-בעסער-קלונג ;
עסס אויף שנעל, אויף שנעלער,
זינגט דאס ליד פון שלונג.

לעפאס, פאמידארן
זיינען פול מיט זאפט ;
אין איין זאנג פון קארן
ליגט א יאר מיט קראפט.

קוכער, גיס אין שיסל,
גאכדעס ווייטער קאך ; —
פיסל, נאך אפיסל,
און אפיסל נאך.

זעכציק בהמות טראגן
פולע אייטערס מילך, —
מעלקערס, מעלקט — זאל שלאגן
ווייטער שוים-געהילך.

ברענגט אונדז מילך אין עמער,
גיסט אן קרוג נאך קרוג,
גוף טוט אלץ פארנעמען,
ווייס ניט פון גענוג.

ברויט און שויט-געוויסן
האלט אונדז אין איין קנופ, —
זינגט א לויב צום ביסן,
זינגט א לויב צו זופ.

אייביק

די וועלט נעמט מיך ארום מיט שמעכיקע הענט,
און טראגט מיך צום פייער, און טראגט מיך צום שייטער;
איך ברען און איך ברען און איך ווער ניט פארברענט, —
איך הייב זיך אויף ווידער און שפאן אוועק ווייטער.

איך שפאן דורך פאבריקן און פאל אונטער ראד,
איך רייס אויף די דאמפן מיט קראפט מיט באנייטער,
איך לייג זיך אוועק, ווי א נייער יסוד, —
איך הייב זיך אויף ווידער און שפאן אוועק ווייטער.

אט שפאן איך זיך איין אין געשפאן פון א פערד,
און איבער מיר בייטשט א צע/כעס'טער רייטער;
ווי אן אקער א שארפער איך גראב דורך די ערד, —
איך הייב זיך אויף ווידער און שפאן אוועק ווייטער.

איך זיי מיינע לידער, ווי קערנער מען זייט,
זיי שפראצן, זיי וואקסן, ווי זאנגען און קרייטער;
און איך אליין ליג ווי א דארן פארדרייט, —
איך הייב זיך אויף ווידער און שפאן אוועק ווייטער.

איך וואוין אין א תפיסה. איך רייס אויף די צעל,
עס טרעט איבער מיר צו זיין גליק דער באפרייטער,
און מיך לאזט ער ליגן צעבלומיקט ביים שוועל, —
איך הייב זיך אויף ווידער און שפאן אוועק ווייטער.

אין בלוט מיינע קליידער, — די פיס קוים איך שלעפ,
איך קום מיט א ליבשאפט פון לעצטן געלייטער;
איך קום צו א שטיבל, איך פאל אויף די טרעפ, — — —
איך הייב זיך אויף ווידער און שפאן אוועק ווייטער.

מיין וויג-ליד

יעדער זינגט זיין וויג-ליד
ביז אין סוף ארדיין ;
זינג איך אויך מיין וויג-ליד —
שלאף, נשמה מיין.

בלעטער האפן שמאמען,
ווארצלען זיך ארדיין ;
יעדער האט א מאמען —
שלאף, מיין לעבן, איין.

ווייסע טעג גענענען,
ווייסע ווינטער-טעג ;
מיינע טריט דערקען איך
אויפן ווייסן וועג.

מאמע הייצט אן אויוון
אין א ווינטער-לאנד,
קנעט א מייג אויף הייוון —
מולמער פול ביז ראנד.

מאמע וועלנערט בייגל,
ווארפט זיי אין א טאפ,
ביז דאס לעצטע מייגל
גייט פון ברעט אדאפ.

מאמע האט א קרעמל
אויפן אלטן מארק,
בייגל, ברויט און זעמל
שלעפט זי אויף איר קארק.

יעדער זינגט זיין וויג-ליד
ביז אין סוף אריין;
זינג איך אויך מיין וויג-ליד —
שלאָף, מיין לעבן, איין.

מאמע וויינט מיט פֿרערן
אין אַ שטומען קלאַנג —
אויף איר יונגן שמערן
הענגט שוין גרוי אַ לאַק.

מאמע בייסט די ליפֿן
און פֿאלט צו צום שוועל,
און נעמט ווייטער זיפֿן
פֿולע זעק מיט מעל.

מאמע ווערט אַ ווייסע,
קלייד אירם — זאַק פֿון זעק,
בלוט אויף ליפֿ, פֿון בייסן,
ווערט אויך ווייס פֿאַרדעקט.

דריי זיך, הלום-שטעטל,
אין דעם כסל-זויגט;
אין אַ הענגער-בעטל
וואַרפט זיך מאַמעס קינד.

מאמע ציט דאס שמריקל,
ווינט און שטילט עס איין.
מאמע דרייט א וויקל —
שלאף, נשמה מיין.

מאמע איז א וואַנדלער
איבער וועגן וויסט,
ראזשינקעס מיט מאַנדלען
זוכט ער אויפן מיסט.

ראזשינקעס געפינען
איז אים ניט באשערט,
מיט גערירטן זינען
פאלט ער צו דער ערד.

מאמע ליגט אויף דערנער,
שפרינגט אויף אין גאלאפ —
פייערדיקע הערנער
שפארן אים פון קאפ.

פלוצלונג נעמט ער ריימן
אויף א ווילדן באק,
שלאגט אים אין די זיימן
מיט א דארן-שטאק.

טרעגט דער ווילדער באק אים,
ווי אן אדלער גרינג,
גרענעץ פון מרחקים
שלינגט ער שלינג נאך שלינג.

און אין מיטן איילן,
זע — גענארעריי ;
סוף צו אלע מיילן,
און דער טאג פארביי.

טאמע ליגט אן אטעם
אין א לעצטן שיין,
און פארנייט אין שאטן —
שלאף, מיינ לעבן, איין.

איבער שמוב צעשפרייט זיך
אונטיקער וואן,
אויפן שוועל באווייזט זיך
בעמלער ארעמאן.

טאנצט ער צו צום אויוון,
רוקט דעם קאפ אריין,
אזא בייגל-מבין
קאן נאך ווער דען זיין ?

כאפט ער און פארשלינגט ער
אלץ מיט איין געשלונג,
און דערנאך פארטרינקט ער
קאכעדיקן טרונק.

און א פלי אין קויסען
מיטן גאנצן גוף,
בלייבט אזוי אין קויסען
הענגען פים ארויף.

וואס די ליפן שמאמלען,
זאל עס אמת זיין ?
נאכט לעשט אום די פלאמען --
שלאף, נשמה מיין.

אויף די ווייסע וועגן --
שפור פון לעבן מיין
ליגט נאך ווי געלעבן --
שלאף, מיין לעבן, איין.

בעמלער איז נאך בעמלער,
בלינדער איז נאך בלינד,
הין און הער א פעמליע
וויגט נאך אום דער וויגט.

יורש פונעם וואנדלער,
הארץ דינים גיב א רים :
ראזשינקעס מיט מאנדלען
זיינען מער גיט זים.

אי-לע-ליו-ליו -- בימער,
אי-לע-ליו-ליו -- סם,
צווייגן -- מיינע לידער --
ציען זיך צום שמאם.

איבער אלע מיילער
דינט מיין פלוט ווי וויין ;
אי-לע-ליו-ליו, אי-לע,
שלאף, מיין לעבן, איין.

לידער פון אבעלאר צו העלואיו

I

זיי געגריסט

זיי געגריסט, זיי געגריסט
אין דער וועלט וואו דו ביסט,
העלואיו, העלואיו —
העלואיו.

כהאָב געזינדיקט צו דיר
מיט מיין קער, מיט מיין ריר,
מיט מיין קלאַפּ אין דיין טיר —
העלואיו.

זוויל מיין קלאַפּ האָט באַשווערט:
איך בין דיינער — באַשערט, —
צו דיר אייביק געהערט,
העלואיו.

מיט מיין שוואונג פון געדאַנק,
מיט מיין וואַנדער-געזאַנג
צו דעם ליכטיקן קלאַנג:
העלואיו.

אריסטאפולשער שוואונג,
און געבענטשמקיים פון צונג, —
ווייל דיין לעפן איז יונג, —
העלואיז.

ווייל דיין לעפן איז גרויס
זיין געהייליקטערהיים
אי געליבט, אי צעשיידט, —
העלואיז.

אבער גליק אויף דער ערד
ווערט פון נאנטסטע צעשמערט,
ווייל די וועלט זעט פארקערט, —
העלואיז.

אין די וועלט — גיפט און ציין
פון פארפאלענעם ניין —
האט פאריאנט מיין געביין,
העלואיז.

אין פארקריפלט מיין גוף,
אין פארשעמט מיין פארוף,
אין פארבלוטקט מיין רוף:
העלואיז.

מינע ביכער — פארברענט,
מינע לידער — פארלענדט,
מיך פארמויערט אין ווענט, —
העלואיז.

איך בין ווייט, איך בין ווייט,
פון דער וועלט אן א זייט,
נאר דאס הארץ אליין נאך שרייט:
העלואיין.

טוט אין מח א ברען:
וועט א וואונדער געשען:—
פארן טויט כאטש דיר זען?—
העלואיין.

ארום מיר — שלאס און וואך,
מאנאסמירישער דאך,
בין א ווייסער מאנאך. —
העלואיין.

אזא גליק

אזא גליק — דײך צו וועלן,
 כאַטש איך זע: ביסט נישט;
 מרעט אַרײַפער די שוועלן, —
 ביסט דאָך סאַי ווי סאַי דאָ.

אַלע צאַמען פון צײַטן
 רײס איך אױס און פאַרזאַרף;
 אױף די פּליגלען פון ווײַטן
 שפּיל איך אױף ווי אַ האַרף.

פון אַ וועלט פון אַ פּרײַער
 נישט אַ לױכט אזא שפּור, —
 צינדט זיך אַן אין מיר ס'פּײַער
 פון דעם יונג-טרױבאַדור.

בײן אַ יונג צװישן יונגען,
 סערענאַדעס און ווײַן,
 מײן געזאַנג ווערט צעקלונגען,
 שפּילט אין הערצער אַרײַן.

מז זיך אױס פון דײן טרױער,
 פון דײן נאַנישן קלײד,
 דורך די ווענט פון מײן מױער
 שלאַגט נישט אַרײַשע פּרײַד.

זע, איך טאַנן ווי אַ אינגל, —
 וואָס-זשע טאַנצסטו נישט מיט? —
 אין פאַרשלאַגענעם ווינקל,
 וואָס-זשע שטײסטו געקניט?

מיט פארגליווערמע גלידער,
מיט פארשמומטן געבעט;
פעסער לייג זיך אנדער
אויף ביין דארשטיקער פעט.

דייד ארויס מיט די ליפן
מיט צעווארעמטן קול:
מיין געמרייער, מיין ליבער, —
ווי אמאל, ווי אמאל.

אזע גליק — דיך צו וועלן
און צו האבן דיך דא;
פרעט אריבער די שוועלן,
באמט איך זע — ביסט ניטא.

העלואיז, הער

העלואיז, הער. —
 זוי וויסן, זוי וויסן :
 דאס געשריי פון מיין גוף
 האט זיך איבערגעריסן.

אויף מיין גוף האט דער פיינט
 זוי א חיה געריסן ;
 מיין גוף האט דער פיינט
 מיט א מעסער געשניטן.

כום אן אנדערער הויט
 האט די וואונד זיך פארצויגן,
 אבער כ'קוק שוין ניט מער
 דער וועלט אין די אויגן.

זוי אזוי מ'איז געשען ? —
 שוין ניטא וואס צו פרעגן ;
 איך ווייס נאר — איך קען
 מער ניט גיין דיר אנטקעגן.

און מיין גיין איז אומזיסט,
 כ'זעל דיך סיי זוי ניט גרייכן ;
 ניט דער פייניקער, — איך
 מראג דעם קינ'שן צייכן.

מיינע מעג

מיינע מעג — געציילמע,
 מיינע מריט — שטויביק,
 פאר דיר, מיין אויסדעררווילמע,
 וויל איך לעפן אייביק.

עס פאלט דער באגניען
 אויף מיין גוף דעם קנאכיקן ;
 מיט געזאנג נעם איך דיגען
 צו מיין גודל מיין יאכיקן.

צי אויף שפינראד צו שפינען,
 צי שמינער צו שארן,
 אין מיין שווייס צו פארדינען
 מיין מאלצייט מיין דארן.

צו דער זון נעמט זיך הייבן
 מיין געזאנג מיין געשייטערטער,
 כדי צו פרענגען אויך גלויבן
 צו דיר — מיין דערווייטערטער.

איך האב יארן צעריסן,
 ווי מען רייסט שטיקער קליידער,
 כדי אליין זיך דערוויסן,
 צי די וועלט האט א סדר.

איצט קומט מיך פאגריסן
מיין רו מיין אנמרוגענע ;
איך מאך גאנץ אלע ריסן
מיט מיין סוד מיין געפונגענעם.

די זון איז געקומען
זיין מיין גינציקער שומר,
די זון איז געקומען
אויף ניט צו פארגיין מער.

יום טוב

יום טוב. יום טוב.
זענט און שלעסער.
קאלטע דילן.
מיש און — מעסער.

מיש — נאך קעלמער.
שמיין-געפראָרן;
כ'רוף צום מאַגן איך,
מינע יארן.

אנשפאט וויינען,
פרינק איך ווערמער, —
ניט געזאָמט,
דאך — דערהערמע.

טרונק, און שיכור.
הייסע שפרונגען. —
אַפגעשפרונגען,
אַפגעזונגען.

כ'הער אַן אַנדיר.
פינגער? — וועמעס? —
„דאס בין איך דאך
„אויף אַן אמת“.

„איך — דיין שוועסטער,
„איך — דיין מאמע,
„איך — דיין הלום,
„אַלין צוזאַמען. —“

מאמע — שוועסטער,
אלץ צוזאמען, —
זע מיין יום טוב
ניט פארזאמען.

אס-דרי זעלטענע
מינוטן ;
זע, דאס מעסער
הייבט אן פלומן.

נענטער, נענטער.
שוין, אריבער. — — —
נעם א דעק
און דעק מיר איבער.

איצט איז גוט מיר,
איצט — נאך פעסער ;
שלאף, מיין יום טוב, —
שלאף, מיין מעסער.

אבעלארס אונטערטעלה

נאָם, —
 ווער ביסטו?
 ווער איך בין
 ווייס איך:
 ערד
 און חומר, —
 אבעלאר
 הייס איך.

נאָם,
 וואו ביסטו? —
 וואו איך בין
 ווייס איך:
 צעל. —
 אין עלנמ
 מין מאַג
 פארשמויס איך.

ליד
און ליבשאפט,
געדולד
פארמאג איך ;
קלייד
פון נזיר
געדולדיק
מראג איך.

זאג,
צי ווייסטו,
אז ווייט
פון דאגען —
ווארט
מיין העלואיז,
כ'זאל קומען
צושפאנען.

ווארט, —
אין גלות,
אליין זיך
פארמריבן ;
זיך
פאר א קרבן
אליין
אויסגעקליבן.

דארט
אין גלות,
אין פלינדע
פריידן —
וואקסט
אונדזער קינד —
דער טרוים
פון אונדז ביידן.

וואַקסט
אין אַנונג :
— פון אלע
זייטן
קומט
די סכנה
אויף שווערדן
צו רייסן.

קומט
פאַרשטעלט
פאַר אַ גוטן
זיידן,
רעדט
פאַר/כשוּפ'ט
מיט געמלעך
ריידן.

האַנט
געמט וואַרפן
מיט דינער
בליצן, —
כאַפט
דאָס קינד
אויף שווערדיקע
שפיצן.

שטעכט,
און זינגט נאָך :
„ דאָס קינד
געשטאַכן ;
נאַט, —
דיין גבורה
און דיין
נצהון. — ”

קאפ
אבעלארם
אויף הארמע
פויסמן;
גאט, —
הייב ווידער
דיין שווערד
אנטבלויזמן.

הייב,
וואס ווארטסטו ?
מיך פאלגן
היים איך;
גאט, —
ווער ביסטו ?
ווער איך בין —
ווייס איך.

הספר אויפן טויט פון א קראליקל מיט רויטע אויגן

דאקטאר שטייט ביים פאלמעס-טיש,
פאלמעס אויף א ווייסן קראליק;
בלום איז שטרעמיק, בלום איז פריש,
וואָשט די הענט אָפּ מיט קארבאָליק.

אויסגעהאָדעוועט אַהינטער שלאָס
קראַליקלעך מיט רויטע אויגן;
גיי און ווייס און טרעף אויף וואָס
קראַליקלעך צווינע טויגן!

טרעף פאַרוואָס אַ מאַן דערלאַנגט
אַלע, אַלע אינדערפרי זיי
שיסעלע מיט פריש געטראַנק,
שיסעלע מיט קוקורוזע.

טרעף צו וואָס אַ קראַליק-קינד
זוכט מיט זוניק-רויטע אויגן,
זוכט — ביז וואַנען עס געפינט
מאַמעס גאַפלען אויף צו זויגן.

זויגט דער מאַמעס מילך אַרײַן,
ביז עס ווערט אַליין אַן עסער, —
וואַקסט אַזוי טאַג-אויס, טאַג-אויך,
ווערט אַלין שענער, ווערט אַלין גרעסער.

ווערט אזוי א גאנצער לייט,
לעקט אויס שיסעלע ביז טרוקן,
כאפט א שטרויעלע און קייט,
טאנצט און שפרינגט אויף מאמעס רוקן.

גיי און ווייס, אז אט דער מאן,
וועט מוט דארשט און הונגער שמילן,
טראגט א נאדל אין זיין האנט,
א פאר'סט'טע מיט באצילן.

גיי און ווייס, אז אט די האנט
וועט אריינשמעבן — פארניפטן
און וועט אנצינדן מיט פראנד
ווייסן קראליקל פארשטיפטן.

און אים אפטיילן אליין
א פאר'הלש'טן, פארלענדטן, —
זייל א דאקטאר דארף דערגיין
עפעס דורך עקספערימענטן!

קראליקל מעת-לעת'ן ליגט
שמיל און שמוס, די אויגן בלענדיק,
און דער טויט, ער וויגט און וויגט,
ביז ער וויגט אים איין אויף שמענדיק.

קראליקל, דו ברודער מיין,
כ'זע צום פאלמעס-טיש דייך טראגן,
כ'נעם דיין טויט אין זיך אריין,
און איך טו דיין טויט באקלאגן.

שיסעלע מיט וואסער שטייט,
פול אריבער אלע ברעגן;
קוקרוזע-גרויפ — דין ברויט —
לינט, ווי ביז אהער געלעגן.

א, פארוואס? צו וואס? פאר ווען?
גאר אלטמאדיש מו איך זאגן:
וויי צום אויג, וואס דארף עס זען,
וויי צום מויל, וואס דארף באקלאגן.

ווערטער זוך איך דיר צו לויב,
קראליקל מיט רויטע אויגן;
ווינט טראגט שניי, און ווינט טראגט שטויב,
ווערט אויך ווארט אין ווינט פארפלוגן.

פיר בוכשטאפן גרויסע אויף קוימען און טויער,
פיר גרויסע, פיר בוכשטאפן: — דזשיי. סי. אר. עס. —
אפרייל-מעג געגענען. די בוכשטאפן בליען
נאך איידער עס בליט דער טוליש און בען.

א גאלדענע זון נייט ארויס אין באניען,
עס קומט אן דער פרילינג אין פריען וויזט;
מיר אלע — מיר טראגן דאס שטארבן אין זינען,
און קושן מיט ליבשאפט דעם וויזמארס טריט.

דאס לייב איז געלייטערט, דאס הארץ איז גערייניקט, —
דאס ליכטיקסטע ליכט אויפן מונקעלסטן קאפ;
ס'איז גוט מיט א סכ'ען אין פיין זיין פאראייניקט,
און טראגן די פיין, ווי א הייליקע גאב.

אין טויט און אין זון און אין אנהייב פון פרילינג,
ניי אויף, און קום אויף, און אין גאנטקייט קום צו,
א, ליד מיינס, און זיי ווי א זאלביקע היילונג, —
א, ווארט מיינס, זיי גלויבן און כח און רו.

אין לעצטע מינוטן די אויגן אלץ זעען,
ביים גוסס צוקאפנס — דאס אייביקע י ע;
מיין הארץ, ווי א מילגרוים, איז פול מיט אדיע'ען,
און אט בליט אויף ביימער א נייער אדיע.

פאר מיר זיינען שוועלן — פארציטערטע סטרונעס,
פאר מיר איז א שויב פון א פענצטער — א נס;
איך נעם מיט דעם חסד פון פרילינג און טרונעס, —
אדיע, מיר און טויער פון דזשיי. סי. אר. עס. —

*) די אינוציאלן פון ספיוואק סאנאטאריום, קאלאראדא.

א העלער באגינען

א העלער באגינען איבער מיר ליגט פארשפרייט ; —
עפן זיך פאנאנדער, ערד,
זיי גענרייט פאר מיר,
ווי איך בין פאר דיר גענרייט ; —
ליימער אויס דיינע שטויבן פאר מיר,
ווי איך האב אויסגעליימערט פאר דיר מיינע גלידער,
זע, ערד,

אט לייג איך זיך אויף דיר אגידער.
מיינע אלע פארלאנגען זיינען מקוים געווארן,
מיינע אלע געפעטן זיינען געווארן דערהערט.
און אלע מיינע זינד און אלע פארברעכנס
האב איך אפן פאר דער וועלט ווי אין וידוי אויסגערעכנט.

צו וועמען מייך גוף געהערט,
געהערן אויך הימל און ערד,
און אויך אט דאס שטיקל פאפיר,
וואס איך ריר אן, קאן זיין, מיט א לעצמן באריר.
הימל און ערד זיינען גרויס,
אבער דאס שטיקל פאפיר איז גרעסער,
און ס'ווארט אויפן שטיקל פאפיר — נאך גרעסער.

כ'זועל אפגינגען דאס לעצטע ווארט —
אזוי האב איך ניט איינמאל צו זיך שוין געזאגט ;
אבער ווארהאפטליך, זע — דאס לעצטע ווארט
ווי א קוואל, ווי אן ערשט-געעפנטער, שלאגט,
און ווארהאפטליך, זע — דאס לעצטע ווארט
איז קיינמאל ניט, קיינמאל ניט לעצט ;
איך ליג ווי אויף אן אפענעם פעלד,
אויף א הארבסטיקער בעט פון דער וועלט,

און פון דער ערד מיט א טוי ווי אן אטעם זעצט,
און איך ווארט, מיין פריינט, אויף דיר,
איך ווארט אויף דיר דו זאלסט קומען ; —
יא, ווארהאפטליך, זע — דאס לעצטע ווארט
איז קיינמאל נישט, קיינמאל נישט לעצט.

קום אן פון מזרח,

קום אן פון מערב,

קום אן פון דרום,

קום אן פון צפון, —

פון וואס פאר א זייט גאר דו ווילסט — קום אן,
ווייל אלע פיר זייטן פון וועלט זיינען אפן.

קום צו מיר

- קום צו מיר, קום.
און אז דו קומסט —
ברענג מיט
אלע אונדזערע קינדער, —
סאי מיניע סאי דיינע. —
ברענג מיט אויך די שפעטערע דורות,
וואס דארפן ערשט ווערן געבוירן, —
איך וויל צו זיי אלע דאס לעצטע ווארט זאגן. —
וויל, ווארהאפטליך, זע : איבער גאר דער ערד
מיט הייסן, מיט שמראמיקן בלוט נעמט שלאגן,
(דאס לעצטע ווארט ווי אזוי זאל איך זאגן ?) —
און דו, צוזאמען מיט אלע קינדער,
וועסט נעמען מיין גוף, וועסט נעמען און טראגן
אהין, וואו מיין גוף טוט אויף אייביק געהערן, —
(דאס לעצטע ווארט קאן קיינער ניט זאגן) —
מיר טראגן און טראגן און טראגן,
און קיינמאל פארמאגערט ניט ווערן ;
אזוי האב איך דיר מיין ברכה געגעבן
ביים לעצטן הויך פון מיין לעבן,
אויפן הארבסטיקן פעלד ערב טאגן, —
(דאס לעצטע ווארט ווילט זיך נאכאמאל זאגן) —
און ווארהאפטליך, זע — וועסט קיינמאל ניט גרייכן
דאס ארט, וואו מיין גוף טוט געהערן,
און וועסט מיר אייביק אויף זיך מוזן טראגן —
(דאס לעצטע ווארט וועט מער קיינער ניט זאגן).

אין וואַלד

אויפן בוים פיבערן די צווייגן,
און אויף מיר פיבערן די הענט;
כ'האָב אויפגעהערט וועגן זיך צו לייגן,
און מיין אמת — נאָך אלץ גיט דערקענט.

אין האַרצט דערפיל איך עס טיפער,
אלע נאַקעמע רנע'ס איך צייל,
איך הורבע אָן ציפער אויף ציפער,
און די סומע איז אלץ נאָך — אַ טייל.

פון באַרג קייקלען זיך שטראַמען,
צעפיצלען דעם שטאַרקסטן גראַניט,
נעמען מיט אַי זאַמדן, אַי זאַמען,
אַבער מיך נעמען זיי גיט מיט.

נעם איך שפּאַנען אַליין, לאַז זיך פירן
נאָך מיין שאַטן — וועג-אויס, וועג-אויין,
שפּאַן אַרײַן אין די פּורפורנע מירן
פון אַרדוואַלד אין אַונט-שיין.

אלע שפיצן אין פלאַמען געצונדן,
די גרונטן — פאַרשאַמנט און קאַלט,
עס לעבן אויף אוראַלמע בונדן
צווישן מיר און דעם האַרצטטיקן וואַלד.

מיניע אַקסלען נעמט דורך אַ צוקן
פון אַנדערן האַרטיקן מאַד,
און איבער דער לענג פון מיין רוקן
צעשייט זיך אַ שטאַך נאָך אַ שטאַך.

מיין ברוסט גיט א הילכיקן וואַיע,
און אלע, פון חיה ביז פליג,
געמען אויף מיך מיט פרייד און הנאה
און ענטפערן הילכיק צוריק.

איך זע גיט אליין ווי כ'נעם ציען
צום גרונט זיך מיט קני און מיט הענט: —
א, גאט, צי פאר דיר פו איך קניען?
צי האב איך דיך ענדלעך דערקענט?

כ'גיי ארויס פונעם וואַלד, און ווידער
איך שפאן מיט געמאסמענעם מראט,
און עם שמעקט פון אלע מיינע גלידער
מיט מאַך און מיט וואַלף און מיט גאט.

זיי געבענמשט

דיין פנים — פול מיט געוויין —
אין לויטערער שמחה גייט איבער,
דיין גוף — שוואך און קליין —
וואקסט אויס א ריז — א גבור.

דיין האנט, די מידע אין בראך,
הייבט זיך אויף אין ברכה ווידער :
זיי געבענמשט, זיי געהייליקט, יאך
פון ליבשאפט, פון טויט און לידער.

ביסט געשטאנען ביים קבר'ס ראנד,
מיט א רידל אן ארון פארשאטן, —
איז מיר טויער איצט דעם קבר'ס זאמד,
ווייל דיין פוס האט אויף אים געטראטן.

ווי איך פאל אמאל צו דיינע פיס,
פאל איך צו איצט דאס זאמד בארירן.
איך וויל די גבורה פון א ריז
אויך אין גוף אין מיינעם דערשפירן.

הייב איך אויף א הויפן ערד
מיט דערשפירטער קראפט פון א גבור,
יעדעס זעמדל ווי לעבעדיק ווערט,
און געמט וואקסן און וואקסט מיך אריבער.

שטיינער — מיינע פרידער

שטיינער — מיינע פרידער, —
דריקט שטארקער זיך צו מיר;
דורך טיף פון מיינע גלידער
שניידט דורך אייער באריר.

אין אונט-פעלד אין מיטן
מיין גוף ליגט אויסגעשפרייט, —
איך בענמיש די טיפע שניטן,
און בין אויף מער נאך גרייט.

עס דרייען זיך אין קניילן
די וואלקנס הין און הער,
בין אנגעזאפט מיט גרוילן,
און בין נאך גרייט אויף מער.

די זון, אויף מארגן, טרעפן
נאך איינגעזאפטן גרויל, —
נאך איינמאל טו אן עפן
אן אויב, א ליפ פון מויל.

און זע, ווי ס'מאנצן ליכטיק
אין זון די זיילן שטויב; —
אויך דו, ווי זיי, ביסט וויכטיק,
ביים לעצטן אטעם גלויב.

און גלויב, אן אויך פון אונטן,
דורך אלע שיכטן ערד,
דעם פונט פון אלע פונטן
האסטו דורך זיך דערהערט.

דעם יאמער פון יסורים
אין יעדער שטילסטער זילב;
דעם אויספרוך פון א שמורעם
אין גאר דער קלענסטער מילב.

דערהערט — און זיך צעריסן
אין קאמף מיט זיך אליין;
אין בלוט פון דיין געוויסן
איז וועלט געווארן ריין.

איך רוף אייך, שטייגער, — פרידער,
איך דריק צו אייך מיין גוף, —
דאס ליד פון אלע לידער —
מיין ליבשאפט — גייט ערשט אויף.

א וויסער חלום

א וויסער חלום : — הוילע ברעטער,
און אויף די ברעטער ליגן צוויי,
צוויי דרעמלענדיקע מידע געטער,
און א לבנה קניט פאר זיי.

און די לבנה וועקט מיט טרערן :
— ווי טארן געטער ווערן מיד ? —
אויף איר פארקוקט זיך יעדער שמערן,
און לאזט זיך אויך אראפ און קניט.

ווען ניט לבנה און ניט שמערן,
צי וואלט גאר איינגעפאלן ווען
פון זייער גוף פארצויבערט ווערן,
און געטער צוויי אין זיי דערזען ?

דער גוף פון זיי — ווי אלע גופין :
אן פליגלען, האַריק, שאַרף געפיינט ;
גאר אַט די זכיה : שמערן רופן,
און די לבנה פאַרכטיק וויינט.

די גופין טוליען זיך פאַרוויגטע,
און מיטאַמאַל — אַ שטימע לאַכט :
— ווער זענט איר — זיגער, צי פאַזיגטע ?
און ווער האַט אייך אַהער געבראַכט ?

לבנה צאַרנט, אויך די שמערן, —
די שטימע זוכן זיי אַרום,
גאר שטימע לאַזט זיך מער ניט הערן,
און אַלץ צום פריער קערט זיך אום.

נאָר גיט אויף לאַנג. אַ קול אַ נייער, —
און גיט קיין לאַך, נאָר אַ געשריי;
עס גיט אַ פליץ אַ מזרח-פייער,
און כאַפּט אַזעק די גופ'ן צוויי.

לבנה יאָגט — צו גיט דעריאָנג,
די שטערן שמעלצן זיך ווי שניי;
אויף פּלאַקער-פּייערדיקן וואַנג
זיך כאַפּן אויף די גופ'ן צוויי.

און איידער נאָך אַ וואָרט זיי זאָגן,
און איידער קול צו קול דערגייט, —
אויף צוויי צעפּאַלט דער פייער-וואַנג,
און פּיידע גופ'ן ער צעשיידט.

דער גאַנצער מזרח פּרענט אין פּלאַמען,
ער יאָגט צו מערב פּול צעטאַגט; —
און ס'יאָגט אין פּלאַם מיט אים צוזאַמען
אַ געטלעך וואָרט אַ גיט-דערוואַגט.

אויף יענער זייט בארג

אויף יענער זייט בארג האלט די זון אין פארגיין,
מיין טייערער פריינט, מיין ליבער;
— „ווייט איז ניט ווייט, אליין — ניט אליין“ —
א נגון אזא זינג איך איבער.

פארשנימן פעלד אונטער מינע פיס,
איך בין גרייט ווי פעלד זיין פארשנימן;
איך האב געהיט א געשמאלט, געהיט און פארהיט,
און דארף עס שוין מער ניט היסן.

דיין פארהיט געשמאלט איז אלעמענס איצט,
איעדער מיט פרייד זאל עס טראגן; —
נאר אט איז דאס לעבן היינט אזוי ניט באשיצט
און די פרייד גייט אריבער אין קלאגן.

איך רייד אפט צו זיך, איך פרעג: וואוהין
מענטש גייט, וואוהין וועט ער קומען; —
געיאמער ווערט שטיל, ווערט דין, דין, דין,
ביז די צונג קלעפט זיך צו צום גומען.

אויך איך ווער שטום, מיין טייערער פריינט,
זאל אן אנדערער אנהייבן זינגען;
צווישן נעכטן און מארגן — פארפייניקטער היינט
איך אונטרויט נעמט זינקען.

די זון פארגייט. — אן אלט געזאג,
דאך אינגער פון אלע געזאנגען;
צווישן נעכטן און מארגן — פארפייניקטער טאג
אויף יענער זייט בארג פארגאנגען.

דער עפלבויס דערציילט

איך האב היינטיקן פרילינג ניט געבליבן,
א לאנגער ווינטער האט מיך געמאטערט ;
די שוואכע סמנים פון פרוכטיקן צווייט
האט פראסטיקע נאכט אין מאי צע'פטר'ט.

אליין בין איך שוין מיט יארן זאט,
מיין עפל איז אלעמאל זוניק, ווייניק ;
און אט דארף איך גלאמפן מיט פוסטן בלאט,
און זאגן : — דער ווינטער האט מיך פארפייניקט.

דער זומער איז שוין אין פולן גאנג,
אלץ גייט צו רייפקייט שטיל-געדולדיק ;
מיט אייפערזוכט קוק איך אויף מינדסטער זאנג,
און פיל זיך פארשעמט, און פיל זיך שולדיק.

עס וועלן באַלד קומען סוף-זומער-טעג
פון קלייבן, פון שניידן, פון גראַפן,
מען וועט טראַגן געלאַדענע פולע זעק,
און איך וועל אין זיי קיין טייל ניט האַפן.

סוף-זומער-טעג, סעפטעמבער-צייט, —
איך דערמאן עס מיט פאַרכט באַזונדער,
ווען וואַגיכערהייט מיין קלענסטער צווייג
פלעגט זיך בויגן אַרונטער, אַרונטער.

פון אלע פריידן, וואס זיינען דא,
איז די סיפסמע — זינקען געלאדן
אין סיפער נאכט, אין פארמאגיקער שעה,
מיט א צווייג אנריירן דעם באדן.

און פון אלץ וואס זיס — איז מער נאך זיס
דער פיבער אין אלע גלידער,
ווען אן עפל גרייט זיך צו געבן א ריס,
און אינגאנצן א פאל טאן אנידער.

דאס גרייטן זיך, דערנאך — די טאט:
א פאל, א זונק ווי אין תהומ'ען, —
אדיעגעשריי דורך צווייג, דורך בלאט,
א הילך איבער אלע רוימען.

דערנאך די שטילקייט, וואס שטייט אן. — — —
א, פיין, א, גליק פון געדענקען! — — —
מיין ליבער עפל, וואס וועסטו טאן
ביים ערשטן אויסברוך פון בענקען?

צי וועסטו געפינען א גאענטן פריינט
אין תהום פון פארמאגיקע גראזן? —
א, ליבער עפל, איך ציטער נאך היינט
צו זיין פון דיר פארלאזן.

איך רעד די רייד, אזוי ווי עס וואלט
פאסירט אלץ היינט באגינען,
און ווען אונט קומט — אין אונט-גאלד,
זוי כ'וואלט וועלן פרייסט געפינען. —

נאָר : — טרייסט זיך ניט ! — אזוי אליין
איך נעם מיין הויט פון זיך שינדן,
איך פליק פון זיך מיין פלעמער-קרין
און וואָרף זי אויף אלע ווינטן.

און פלוצלונג פלייב איך שמיל. איך הער
א קול איבער ערד צעגרינטער :
— זיי גרייס, זיי גרייס, זיי גרייס אויף מער,
זיי גרייס אויף א נייעם ווינטער.

פון אומפארמיידלעכקייט דער קול
מישט אויף זיך מיט אונט-שמרעלן, —
ווי גאלדענע עפל וואַלטן מיטאַמאל
פון אלע הימלען פאלן.

עס ניט א הילך די גאַנצע ערד, —
געוויין, געזאנג און תפלה. —
געזעגענונג. און פונקעלער ווערם,
און שמילער, שמילער, שמילער.

קינדער צוויי

קינדער צוויי שפאנען איבער א פעלד.
פארוועסע שפאנען — שוועסטער און ברודער.
יוליקע זון צינדט מיט פייער די וועלט,
ניסט אן מיט פייער אויך קינדישע גלידער.

ברודער — דער עלטערער — ביינערדיק, דין, —
שוועסטער — א ברעקל — מיט זילבערנע לאקן;
עלטערער פירט פארן הענטל דאס קינד,
קוקט אין פארויס מיט אויגן צעשראקן.

ווייט פון דער היים פארבלאנדזשעט, זעט אויס,
אדער גאר היימלאז, פון שלעגער אנטלאפן? —
אויגן פון ברודער, וואס קוקן פארויס,
זינקען ארונטער אין טרערן פארלאפן.

גארנישט מיט זיך, — ניט וואסער, ניט ברויט, —
טרוקענע זיינען די שטעכיקע לאנען;
פארוועסע פיס, — צעשלאגן אויף רויט, —
עדות פון לאנגן, פילטאגיקן שפאנען.

ברודער שווייגט שטום, און דאס שוועסטערל — אויך.
קלוג איז דאס קינד מיט די זילבערנע לאקן,
הייבט אויף די אויגן, פאררייסט צו דער הויך,
קוקט מיט א קוק פון א חכם א זקן.

ווערט אויפגעצייטערט אין אויפשטייג פון מוט
עלמערער ברודער, — נעמט אויפגעלייגט אילן,
דורכפליען וויל ער מיט נס פון מינוט
ס'בייזע צעפלאקערטע הארץ פון די מוילן.

שפאנט ער און קלאמערט דער שוועסטערלם האנט,
שוועסטערל האסטיק לויפט מיט און טאנצט אונטער;
יאנט אויך די זון פיון ווייט-ווייטסמן ראנד,
יאנט מיט זיי מיט, ביז זי נידערט ארונטער.

אויף שוועסטערלם ליפן שלאגט אויף אזא שוים,
שוועסטערלס פיס מיטאמאל נעמען זינקען,
מערב-זייט הימל — א בלוטיקער זויס —
ראנדיקע וועלדער ביז גרונט נעמט פארטרינקען.

עלמערער שטומט, און דאס שוועסטערל — אויך,
גלייכע עקשנות אין הארץ ביי זיי פוידן;
עלמערער, פלוצלונג, דערשטיקט ווי אין רויך,
וויל עפעס אנהייבן פליסטערן, ריידן.

איידער דער עלמערער עפנט זיין מויל, —
שוועסטערלס אויגן מיט שלאף זיך פארציען,
שוועסטערל דרייט זיך צונויף ווי א קנויל, —
עלמערער פאלט-צו צו איר, און נעמט קניען.

שוועסטערל שלאפט, און דער ברודער זי הימ,
גלעט מיט די פינגער די זילבערנע לאקן;
זעט: — אויך לבנה נידערט און קניט,
הערט: — אלע שטערן קלינגען ווי גלאקן.

עלמערער נעמט דאס קינד אויף די הענט,
טוליעט עס צו צו זיך מיטן פנים,
לאזט זיך גיין ווייטער, אין ווייסן פארבלענדט,
אונטער דער ליכטיקער פולער לבנה.

שפאנט ווי אין כשוף, אין אימפעט געברענט,
איבער אים וויגן זיך שמארקער די גלאקסן ;
טראגט אין צוזאמענגעטוליעטע הענט
בלוטיקע פיסלעך און זילבערנע לאקן.

אינגל

גאט און פויער-פליגן,
א פארדרייטער שליאך;
כ'ווד פאר זיי א ניגון,
כ'ווד פאר זיי א שפראך.

אלע ווערטער גאפן
פוי דעם מינדסטן זאג; —
וועלט איז ערשט באשאפן,
וועלט איז אלט איין מאג.

אפהילך פון א שמורעם,
מילכבוועג דרייט זיך קרום, —
דיה פון גאטס פורעם
מראנט זיך נאך ארום.

ערשט ארויס פון תהומ'ען
צו א זין, א ציל, —
אלץ איז נאך אן נאמען, —
שמייכל, סוד און שפיל.

לכנה — שפילצייג-קלינגל —
ווייזט זיך און פארשווינדט;
גאט אליין — א אינגל,
שפילט זיך ווי א קינד.

קוקט מיר אויס משונה,
פלוצלונג, ווען מיין קאפ
טיף ווי אין א ברונעם,
לבנה שפילט אפ.

שטיי איך, גאפ צעשראקן:
זע ווי קומט אהער
גרויער קאפ פון זקן
אויף א יונגער ערד? —

נאכט און פייער-פליגן,
א פארדריימער שליאך;
אט גייט אויף דער ניגון, —
הארך, זיי וואך, זיי וואך.

אונטער די פליגלען

אונטער די פליגלען פון נאך איינעמס לידן
געפין איך פאר מינע שוין ;
איך גיי פארביי דאס לאנד פון פריידן,
כדי צו קומען צום לאנד פון גוטס.

מיט געזאנג פון לויטערן ליבן,
אין הכנעה ביי א שוועל צו שטיין ;
ווער ס'האט איינמאל זיך אליין פארטריבן —
וועט נישט איינמאל אין גלות נאך גיין.

מיין ליד — אויפן זאמד א צייכן,
אויפן זאמד פון א ווילדן שליאך ;
מען זעט נישט קיין שויב צו דערנרייכן,
קיין שאסן פון אונטער א דאך.

אין ברען פון בייטאניקע שעה'ן,
ביים וואלד, צי ביים וויס פון א פעלד,
איך שטיי מיט דער זעלבער הכנעה,
ווי כ'וואלט שטיין אויף א מרעם פון א שוועל.

אפענע הימלען

אפענע הימלען.
וואכיקע וועלדער, —
דער שליאך גייט פארביי
און פארדרייט זיך,
און נידערט ארוימער.
דער שליאך גייט פארביי
און פארטיפט זיך
אין הייאיקע פעלדער.
דאס היי ליגט געשנימן,
און עס שיכור'ט זיין ריח,
און ס'ווילט זיך ס'זאל קומען
א מענטש אנטקעגן. —
ווער ?
א מענטש זאל קומען אנטקעגן.
ווער ?
און ווידער און נאכאמאל:
ווער ?
אזא מין געזאנג נעמט זיך זינגען :
ווער — ווער —
געזאנג פון הענט,
געזאנג פון טריט,
געזאנג פון טראכטן און וועלן,
אז דו זאלסט קומען אנטקעגן, —
ווער ?
דו זאלסט קומען אנטקעגן, —
די,
און ווידער און נאכאמאל —
די,

אזוי ווי עס זינגט דאס פאלק
דו — דו —
אין לוי בארדיטשעווערס ליד:
דו — דו. —
איצטער איז אונט,
מסתמא איז אונט אויך דאמאלסט געווען.
געשניטן פעלד, —
מסתמא איז דאמאלסט אויך שנימצייט געווען.
פעלד געווען,
אונט געווען.
ליד געווען.
דו.
דו.
געווען.
פיסט.
זאלסט אייביק זיין.

אונגט-ליד

איבער אלע שמיבער,
איבער אלע דעכער,
טראגן זיך אריבער
זילבער-ווייסע פעכער.

און זיי פאכען,
און זיי טראגן
טרייסט, בטחון
צו די וואס קלאגן, —
און צום שוואכן —
רן, —
און פארטאכן
אויג פון מידע
צו.

אלע — ליו.
אלע לידער —
אלע ליב;
אלע ליפן —
אלע צו.
אלע — ליו,
הא — לו — לי,
אלע דא,
אלע הי,
אלע צו. — —

האָרד, האָרד.
פֿון אַ בלאַט —
ניט קיין שאַרד,
פֿון אַ גראַס —
ניט קיין דיר,
דאָר האָרד
ליי — ליי — קול:
אַ — לע — ליי —
נאַנאַמאַל,
האַ — לי — לי,
אַלע דאָ,
אַלע הי —
אַלעמאַל.

טרייסט

איך טראג אויף די הענט דיין צער,
ווי מען טראגט א קינד אויף די הענט;
דורך וועגן פון לוימער געפאר
האָסטו זיך צו מיר דערקענט.

פון הינטער ווינקלען אַרויס
קוק איך דיך נאָך, און איך היט —
איך קוק מינע אויגן אויס
אויף דעם שאַטן פון דינע טויט.

איך וואָרט אומזיסט היינט,
די גאַנצע נאַכט פאַרגייט;
ווער האָט פאַרהאַלטן מיין פריינט? —
פאַרהאַלטן מיין פריינט האָט דער טויט.

גיי איך מיטן וועג פון טויט, —
דער וועג פון גלייכסטער ריכט,
איך קום געלייטערט און גרייט
צו שטיין פאַר דיין געזיכט.

אַז איך קום און איך זע — דו ביסט דאָ,
זוך איך נאָך אַליץ דיך וואו;
פון דער הייליקסטער, פון דער לעצטער שעה
אַ רגע אויך מיר טייל צו.

איך רעד ניט דרייסטע רייד,
כ'וויל ווערן אין דיר אויפגעלייזט,
מיין אייגן לעבן פאַרגייט,
כדי אויפגיין אין דיר ווי אַ טרייסט.

אויפן טישל שלאפט א גלאז

די שויבן פארצויגן טויאיק,
אויפן וואנט שפילט זיך א האז,
דאס טישל ביים בעט שטייט דואיק,
אויפן טישל שטייט א גלאז.

נעבן גלאז — פאפיר, א פעדער,
אן אלטער לידער-באנד;
און דער, וואס אויפן בעט, זיך פעדערט,
ציט אויס א לויטערע האנט.

ער נעמט דאס פאפיר און צייכנט:
מיין ווייטער, מיין אייניקער פריינט,
דורך דיר וועט צו אלעמען גרייכן
דאס לעצטע ווארט מיינס: — היינט —

דערנאך וויל ער נאך עפעס שרייבן,
און לייגט עס אויף שפעטער אפ,
די פינגער די לויטערע פלייבן
איבערן טישל הענגען אראפ.

דער קאפ וויל פינגער דעריאָגן,
און פאלט אויף איין זייט באַק; —
ערשט איצטער דערהערט מען א שלאָגן, —
א זייגערלם שלאָגן טיק-טאָק.

דאס זייגערל ליגט אויפן פענצמער.
און שפיגלט די זון אין זיך אָפּ,
דריי ווייזערלעך, — איינער — דער קלענסמער,
יאָגט איבער זיך אליין אין גאלאָפּ.

ער טיקט, ער טאַקט, כאַטש קיינער
פאַרנעמט שוין נישט מער זיין שלאָג; —
צופוסנס פון הויט און ביינער
אויף דער וואַך זיצט האַלבער טאַג.

צוקאַפנס שלאָפּט דאָס קישן,
אויף דער סמעליע שלאָפּט דער האַז,
אין ווינקל שלאָפּט דאָס מישל,
אויפן מישל שלאָפּט דאָס גלאַז.

אויפן הויכן בארג

אויפן הויכן בארג, אויפן אונט-בארג
שלאגן זיך מיגערים מיט לייבן ;
גלומיקע נעגל אין פינצטערן קארק,

און גריוועס אין פלאמען זיך הייבן.

שמרייפיקער יאמער. צעציינערטע צונג.
ווארג און דערווארגונג. דערשמיקונג. —
צוק און פארצוקונג. א זונק און א שפרונג.
כארכל און גארגל צעפליקונג.

ווייט איבער אלע בערג ארום
טרעגט זיך פאנאנדער די שאלונג :
— וועלט, זיי גרייט, זיי גרייט, איך קום,
איך — דיין סוף, צעפאלונג.

— אלץ איז אנגעשמעקט מיט קריג,
מיט מארד-לוסט און צעשמערונג, —
מענטש און חיה, ווארעם און פליג,
אויך זון, אויך לבנה און שמערן.

וועלט איז גרייט. צום הויכן בארג
מאלן ארויפצו קוקן, —
דארטן קומט פאר דער לעצטער ווארג,
לעצטער אקט פון פארצוקונג.

אויף הויכן בארג די זון פארנייט,
פינצטערניש לייגט זיך דיקער;
מיגערס מיט לייבן פארצוקטערהייט
לייגן צעריסן אויף שטיקער.

און נאך איין לייב — לבנה-לייב —
ראמעוועט זיך פון פארצוקונג,
ער גיט זיך פון אונטער די פגרים א הייב,
שויערט פאנאנדער זיין רוקן.

ער שמעלט זיך אונעק, — די גריזע צעווייט
אין ווייסע, אין זילבערנע קעלטן,
עפנט א מויל אין זיין נאנצער פרייט,
און ברילט איבער חרוב'ע וועלטן.

געווערמאך

שפרייט זיך, אונט,
שפרייט זיך, נאכט,
איך האב ליב א מענטשן,
וואס איז אי וואר, אי אויסגעפראכט,

די מיט-נאכט שעהן,
זיי האלטן וואך,
ווען איך אין ווארטונג
מיין אגעשטרענגטן אויג פארמאך.

און עפן ווידער
אין באזינגען-שעה ;
איך האב ליב א מענטשן,
וואס איז פארען און איז ניטא.

צי איז א ניים דען
אזא מין זאך —
דורך נעכט, דורך לאנגע,
דורך לאנגע נעכט צו האלטן וואך ?

צו מאן זיך פלוצלונג
מיט שרעק א כאפ,
אין מיר דערהערן
א ניט-געשטויגן ניט-געפלויגן קלאפ ?

דו לויפסט, דו עפנטסט. —
א פוסטע מיר.
און קערסט צוריק זיך —
מיט עמיצנס אן אמת'ן באריר.

איז וואס זאל ווערן
פון אזא נאכט,
וואס ליגט צעריסן,
זוי ס'ליגט א קריגס-פעלד נאך א שלאכט?

עס איז קיין ניס גיט. —
שוין עדגאר פאר
האט אויסגעפיבערט
אזא מין אויסטערלישע שעה.

דורך ווייטן הלום
און נאנטער וואך —
הילכט אפ דער אורטייל,
דער אלטער אורטייל : געווערמאר.

נאכט געטרייע

(ב. וולאדערו)

צווישן ריזשאַמנס, מיין אייגענער שאַמן,
דער קאַפּ ביז סאַמע וואַלד נעמט גרייכן ;
דער אַזונט ווייט מיט הייסן אַמעס,
און אומרו יאַגט פון אַלע הויכן.

דער וועג צום וואַלד — איך שפּאַן ניט ווייטער,
כ'פּלייב פּלוצלונג שטיין אין שרעק אַ פּאַרגאַפּטער ;
פון טיף פון וואַלד יאַגט אַן אַ רייטער
און שניידט די ערד אין ווילדע קלאַפּטער.

ער יאַגט, און ס'פּערד, מיט פּים ווי שפּיזן,
שטעכט דורך דאָס פּעלד, רייסט אויף אין גריבער,
ער שטעכט אויך דורך די שאַטנס-ריזן,
ער רייסט זיי אויף, און טאַנצט אַריבער.

געפּיף פון ווינט, געפּאַך, געקלימפּער,
וואוהין ער יאַגט — דאָס ווייס אַליין ער,
איך האַלט קוים אויס זיין ווילדן אימפּעט,
דעם האַגל קלעפּ פון זאַמד און שטיינער.

ער יאַגט אַוועק, פון אויג פּאַרשווינדט ער,
נאַר ערד און איך — מיר פּלייבן דולע ;
עס דוכט זיך אויס — אַ סיפּער ווינטער
נעמט דורך דאָס האַרץ פון הייסן יולי.

דורך אלע ביימער יאגט א פיבער,
די שאטנס מאנצן אום ווי שכור,
און מיין שאטן — א שלאנג אין גריבער, —
ער ווארפט זיך אום צעהאקט אויף שטיקער.

די נאכט קומט אן. — א, נאכט געטרייע,
ניט נאכט פון סימבאל, ניט פון סיפן,
נאר נאכט פון וועלדער, נאכט פון פייער, —
פארנעם מיך אויף אייביק אין דייגע סיפן.

פול זאל זיין די פרייד

א פייער דאס לייב פארזערט,
אין בלוט דאס פייער ברענט ;
עס וואקלט זיך אונטן די ערד,
עס ברעכן זיך אלע פיר ווענט.

מיין קול הילכט אפ מיט פרייד
אין דונערדיקן רעש :
כ'בין גרייט, בין גרייט, בין גרייט,
צו ווערן א בערגל אש.

אז דו האסט מיך ניט דערקענט
אין לעבעדיקן גוף, —
אויף פינגער פון דיינע הענט
מיין אש נעם ארויף.

און פול זאל זיין די פרייד,
נאך מער, ווי ס'איז באשערט,
צעזוי מיך און צעשפרייט
אויף גארער, גארער ערד.

אזוי ווי הונגער

ניט איינמאל האָב איך צער מיט וואָרט געשמילט,
אזוי ווי הונגער שמילט מען איין מיט ברויט;
ניט איינמאל אָפער אויך אויף זיך געפילט
די מאַכט פֿון וואָרט, אזוי ווי מאַכט פֿון שוויט.

און יעדעס מאל אזא מין מאַדנער פּלאַם
אין אלע מיינע אברים דרינגט אַרײַן, —
אזא צונויפגעמיש פֿון סם מיט סם,
און, אפשר מערער נאָך — פֿון וויין מיט וויין.

און מיטאַמאל גאָר, זע — דאָס וואָרט דערשטיקט
דאָס האַרץ דיר, ווי אַ קאַרק דערשטיקט אַ פּלאַש;
ביז וואַנען עס ווערט אויפגעפּראַלט צוריק,
איז לאַנג שוין פֿונעם פּלאַש געוואָרן אַש.

דעריפֿער בעט איך: וואָרט, זאָלסט זיין ווי ערד,
וואָס נעמט אַרײַן אין זיך, און נעמט אַרום;
און מיט מיין גאַנצער בענקעניש צו זיין געהערט,
אזוי אַרײַנזינקען אין וואָרט ביז ווערן שמוס. —

א. מרויעריק

א. מרויעריק איז מיר בין נאר, — דערפאר
ווייל כ'האב געלאזט זיך פאנגען
אין נעצן פון דער רשעות, — איך, דער נאר, —
און בין אליין נאך צו דעם פאנג געגאנגען.

אזויפיל מאל האב איך צו זיך געזאגט :
ניט לאז זיך אין די וועגן פון דעם שלעכטן ;
און איצט בין איך אליין דער שטוי, וואס שלאגט
דאס אייגן הארץ, ווי מען שלאגט אן אימנערעכטן.

דער שלעכטער לאכט, ער גרויסט זיך מיט זיין רוי,
מיט זיינע קאלטע, שטעכעדיקע ווערטער ;
און איך, אן שפור פון אנטשטעל, טראג אים צו
מיין באק און פליסטער : שלאג, געערטער.

און ער — ער ווארט ניט לאנג, ער שלאגט,
און שניידט אים אויף מיין שמערן רויטע קארבן. —
און נאכדעם נעמט ער אפלאכן און זאגט :
קומט, לאמיר אנטאן אים די קרוין פון שטארבן.

קיין קרוין באדארף איך ניט, דאס שטארבן — יע ;
איך האב געזען די הייליקייט פון לעבן
אין טויט פון מינדעסטן, — איצט קום אויך דו און זע,
ווי איך האב זיך דעם מינדעסטן אוועקגעגעבן.

מיין ווארט, בין איך געוואוינט, זאל זיין גערעכט, —
און אַם האָב איך מיין קול אליין צעריסן ;
עס קלאַגט דאָס ריינע וואָרט, עס קלאַגט פאַרשוועכט,
און וואַלגערט זיך אין אַפּגרונט פון געוויסן.

מיין מיר איז אַפּן, גאַסמפּריינמלעך — מיין צעל,
וועסט קומען זען מיר, — זאַגט מיין האַרץ מיר אונטער ;
נאַר איידער דו רירסט אָן מיט דיינע פּיס מיין שוועל,
דעם גאַנצן שטויב פון זיך אַפּריער וואַרף אַרונטער.

זיי גרייט, דניאל, צום קריג

ער קומט — דער קריג דער נייער ;
דניאל, מיין זון, גרייט אן
דיין גוף פאר קאנאנען-פייער,
ווייל עס שטייט שוין און ווארט דער קאנאן.

ביסט געווען אזא ניט-באשיצטער
אמאל אין קיסרימ'שע הענט ;
ביסט אויף הפקר אזוי אויך איצטער,
ווען אין לענדער רעגירט פרעזידענט.

עס זיינען זיך אלע מתעסק,
פון ערשטן ביו לעצטן אין לאנד —
דיין מונדיר, פון קנעפל ביו פאסעק
זאל אויסקוקן העלדיש-גאלאנט.

און אזוי אויך — דיין ביקס און קוילן
מען שויערט, מען פוצט, מען שלויפט,
מען וויקלט דרך אין ליגנס-קנוילן,
דיין יונג לעבן מען פארקויפט.

עס גרייטן דעם קריג פאר דיר אלע :
פארלאמענט, פאבריק און קאבאק ;
מען טראגט אויף די הענט דעם נתעלה —
דעם היטלער — מלחמה-מאניאק.

ס'איז א ווייטאק אזוי צו זאגן,
אבער דאס איז דער אמת היינט :
דער קעמפער אין בלוט ליגט צעשלאגן,
זיין שלעגער איז א נעכטיקער פריינט.

דער נעכטיקער פריינט פליקט פאסן
פון אליין, שענדעט ווארט, שענדעט בלוט,
שענדעט קלאס, שענדעט פאלק און ראסע,
און זאגט, ווי אלהים: עם איז גוט.

אויך דיר וועט דער פריינט פארראטן,
ווען ס'וועט קומען די רגע פון שלאק,
ער פארראט זיין אייגענעם מאטן,
ווייל עם שפאנט איבער וועלט דער מאניאק.

דער נעכטן ליגט טויט שוין פארשוויגן,
מען פארגראפט דעם געפאלענעם: ליג!
זיצן מאמעס שוין ווידער און וויגן
נייע זין פארן קומענדן קריג.

ביסטו דאך א יחסן אודאי,
ביסטו יארן שוין אכצן פון וויג!
קאנסט שוין פירן א גאנצע בריגאדע
און פאלן דער ערשמער אין קריג.

און דיין נאמען וועט ווערן באהאלטן,
ווייל דו שטאמסט ניט פון אריער-שמאס,
טראגסט א גורל אויף זיך גאר אן אלטן
און האסט אויגן פון א יצחק-לאס.

איבער הערצער די חיה'שע שנאה
צעוואקסן האט זיך ווי א ראק,
איבער לענדער מיט גואל'שער מינע
שפאנט, שפאנט דער מאניאק.

און די קלוגע — די לייט פון וויסן,
און די שיינע — די לייט פון געזאנג,
אויף זיין קאפ מיט זאלבונגען גיסן,
פארשפרייטן מיט בלומען זיין גאנג.

זע, האופטמאן — דער דיכטער פון „וועבער“ —
צי באגרייפסטו, מיין זון, אזא שאפא ? —
איז געווארן א כבוד-געבער,
א הנפה'ער פון נאצישן גאט.

און דא, אין דיין אטעריקעס הייזער,
פארשנאָשקעט ביי א גלעזל וויין,
לאכן אפ פון דיר אַ'ניעל און דרייזער,
און דארפן דיינע לערער דאך זיין.

זיי זוכן אין דיר דעם שיילאָק,
און קנייפן זיך אין יענקישער באַק,
און דאַרט שרייט מען : הימלער הייליק !
הייל, הייל, מאַניאַק !

זי רוקט זיך, זי קומט די כמארע,
א פינצטערע, ווי אַן אבליס זאק,
די וועלט מאַכט א בלוטיקע וואַרע
פאר דעם עולה-לגדולה מאַניאַק.

אין טאג פון גאולה

אין טאג פון גאולה האט דאס פאלק געטאנצט,
נאר איינער אין דער שמחה האט נישט מיטגעטאנצט, —
דער גואל.

אין אונט ביי דער סעודה האט דאס פאלק געווארט, —
אויבנאן זאל פארנעמען זיין כבוד-שמואל
דער גואל.

געווארט, — און דאס טאנצן נישט אפגעשמעלט, —
— רייסט נישט איבער די פרייד, האט פארזאגט אין דער פרי
דער גואל.

דאס פאלק ווארט א שעה, און צוויי און דריי,
און אלץ פארנעמט נישט זיין ארט אויבנאן
דער גואל.

דאס פאלק גיט א קוק, און דערזעט מיטאמאל:
פארשוואונדן געווארן ווי פון אונטער די הענט
דער גואל.

דאס פאלק לאזט מיט טעניץ זיך אוועק איבער שטאם,
און זוכט, — נאר עס זוכט זיך אין ערגעץ נישט אפ
דער גואל.

און פלוצלונג, — פון ערגעץ דערנרייכט א געוויין,
און אלע דערקענען אין קול, אז דאס וויינט
דער גואל.

דאס פאלק גיט א ציטער. און אט — עס דערזעט:
אין א ליידיקער תפיסה זיצט אין עלנט און וויינט
דער גואל.

דער מאַנץ רייסט זיך איבער. — „צעשמערט נישט די פרייד,
צערייסט נישט דעם מאַנץ“ — בעט מיט שטיין געוויין
דער גואל.

„נאך שטארקער אין מאַנץ און נאך שטארקער אין פרייד,
„ווי פאלד און איר הערט שוין ווי ס'וויינט זיין געוויין
דער גואל.“

— „מיר הערן דיין וויינען, נאר זאג אונדז, פארוואס? —“
— „צו פאזינען אייער פרייד —“ האט געזאגט אין געוויין
דער גואל.

— „קום, זיין אויבנאָן —“, זאגט אפרייער מיר צו
מער די שמחה נישט אפהאַקן! — זאגט מיט געוויין
דער גואל.

— „מיר זאגן דיר צו“, — האט געענטפערט דאס פאלק. —
— „וועל איך איצמער אייך בענטשן“ — האט געזאגט מיט געוויין
דער גואל.

דאס פאלק לאזט זיך גיין צו דער סעודה צוריק,
און פארויס מיט געהייבענע הענט גייט און בענטשט
דער גואל.

עס פלאַקערט די שמחה. קאפעליעס און מענץ.
און הויך אויבנאָן זיצט אין עלנט און וויינט
דער גואל.

דאָס ליד פון טויזנט שויבן

דאָס ליד פון טויזנט נעכט, פון טויזנט שויבן : —
מיר דוכט זיך אלעמאל — איך הייב ערשט אן ;
איך שפיר דאָס פרישע ליכט פון אנהייב גלויבן,
דעם פלאַטער פון אן ערשמער יום-טובֿ-פּאָן.

צי האָב איך ווען געזען אַזויגע שמערן ?
צי האָב איך ווען געהערט אזא געוויין,
וואָס לאַזט זיך איצט צו מיר דערהערן
דורך ווענט פון דורכזיכטיקן לבנה-שיין ? —

דאָס ליד פון ברויט — געזאַנג פון רייפּע זאַנגען,
דאָס ליד פון טויט — געזאַנג פון רייפּע טעג, —
דאָס ליד פון אַרבעטסמאַן, וואָס איז געגאַנגען
אַן ערלעכער, אַ בראַווער אויף זיין ריינעם וועג.

געגאַנגען און געשמרויכלט, און געפאַלן, —
גערופן מיט אַן אימה'דיקער שטימע : העלף ;
געענטפערט האָט אים ווער ? — געיאַמער פון שאַקאַלן
און וואַיעניש פון הונגעריקע וועלף.

דאָס וואַיעניש האָט ער אין האַרץ פאַרנומען,
זיך אויפגעשטעלט צום ווייטערדיקן שפּאַן,
און ס'האַבן אַנגעהויבן אים אַנטקעגנקומען
דער שקלאַף, דער אַרעסטאַנטניק און דער אַרעמאַן.

און אלע האָפּן זיי איין אויסגעשריי געגעבן,
אזא געשריי פון טיפער לונג אַרום :
מיר ווילן לעבן, לעבן, לעבן, —
און דאָס געשריי האָט זיי געבראַכט צום הויכן הויז.

צום הויכן הויז אויף קאלאָראַדער לאַנען
אַרומגערינגלט מיט באַרג עווענס און פּאַיקס פּייק,
איצט ליגן זיי, — זיי קענען מער ניט שפּאַנען,
נאָר זינגען — זינגען זיי נאָך אַלץ פון זון און גליק.

איך זינג מיט זיי אין כאָר, פּאַרכאַפט פון גלויבן,
אין כאָר פון אַרבעטסמאַן, פון אַרעסטאַנט און קנעכט ;
איך זינג מיט זיי דאָס ליד פון מויוזנט שויבן,
איך זינג מיט זיי דאָס ליד פון מויוזנט נעכט . . .

קין אין הבל

הבל ליגט אויפן פעלד דערמאָרדעט,
און קין זיצט איבער אַ טאַפּ און עסט.
ער שפּאַרט אין טאַפּ אַרײַן טיף זיין מאַרדע,
זוי אַ בער דעם שנוק אין אַ בינען-נעסט.

ס'איז האַלבער טאַג. די זון צעפלאַקערט,
די ערד פאַרמריקנט, שטייניק וויסט;
אַ קליין שטיקל פעלד, נאַר וואָס צעאַקערט,
עס וואַרט אויפן זייער — וואַרט אומזיסט.

ער פרעסט זיך אָן, דער מערדערשער ברודער,
און גיט זיך אַ וואַרף מיטן פנים אַרויף,
ער שנאַרעט אײַן, און אין שנאַרד-גערודער
צעוואַקסט זיך נאָך מער זיין שטאַלענער גוף.

זוי אַנגענאַדלטע צעפלאַכטענע דערנער
אַלע זיינע פינגער פאַרוואַרפן זיך קרום,
און איבער זיין שמערן רויטהאַריקע הערנער
זיינע ביידע שליפן דרייען אַרום.

עס קומען חיות און שלענג אים צוקאַפן
און בלייבן געליימט, געפלאַפט פון שרעק,
וואָס ס'וואַרפט אויף זיי אַן דאָס הילכיקע כראַפן,
זיי דרייען זיך אום און קריכן אַוועק.

זיי קריכן אַוועק צום ברודער צום צווייטן,
ווייל יענער ליגט שטיל, אַן מינדעסטן ריר,
מיטן פנים אַראַפּ צווישן גליבעס פון בייטן,
אַן אומגעוואַרפענער אויף אַלע פיר.

הבל ליגט שטיל מיטן מויל ארונטער, ווי איינער וואס קושט פון דער ערד דעם שמויב; און ווען אונט קומט און די זון גייט אונטער — צעווייגט זיך איבער אים די גרווע פון לייב.

דער לייב צעברומט זיך איבער הבל'ס צוקאפן, ער וויל שוין אריין אין הבל'ס געביין — ווען קין, פארגאסן מיט שווייסיקע טראפן, גיט ווידער א טראפ און א קריין מיט די ציין.

דער לייב ווארט איבער, ביז מ'ווערט צעטרעגן איבער אלע רוימען קינ'ס כראפ, ביז שמערן הייבן אן מיט ליכט צו שלאגן איבער די ראנדן פון לידיקן טאפ.

דער לייב זינקט אריין אין הבל'ס גלידער מיט שוימיקן האס צו טויטער רויב, — און הבל — ער ליגט זיך מיטן מויל אין נידער, און קושט אן אויפהער פון דער ערד דעם שמויב.

פון שלאג כאפט זיך אויף דער ברודער, דער קין, ער גיט א גענעץ — אנטלויפט דער לייב; דער קין וויל ברודערשאפט ווידער באנייען — איז אפער פון הבל'ען פארבליבן נאר דרויב.

א קאפ. א פוס. צעברעקלמע ריפן. דער קין וואיעט אין טאפ אריין; און הבל'ס קאפ — איצט ארויף מיט די ליפן — ליגט שטיל און שמיכלט צום אונט-שיין.

די נאטור

איך וואלט גענומען די נאטור
און זי צעשפאלטן,
כדי זען פון אינעווייניק
איר יאדערדיקן תוך,
אויך זען, צי איז דער יאדער
אלעמאל פארשאלטן
צו זיין געפורעמט
לויט א גרייטן פורעם נאך.

אנטקעגן פענצטער מיינעם
שטייט א הויכער טורעם,
און אויפן טורעם שטייט
אן אפלייטער פון בליץ,
און אויף א פעט אנטקעגן מיר
א יונג ליגט אין יסורים,
און זיינע אויגן פלאקערן
אין גסיסה-היץ.

און אויף א שויב צעפלאטערט זיך
א שמעטערלינגל,
און צווישן שויב און טורעם
שטייט א סלופ ;
און וויסן וואלט איך וועלן —
צווישן סלופ און אינגל
און היץ און שמעטערלינגל
צי ס'איז דא א קנופ ?

אין גראָן טאַנצן
היישעריקן-שפּרינגער,
און ווייט ביים האַרדוואַנט —
אַ בלויער ים,
און אויף אַ זינקענדיקן קישן —
פינגער, פינגער,
ווי אויסגעמאַלטע, איינגעפאַסטע
אין אַ ראַם.

און אַט לויפט דורך
אַן אויטאָמאָביל מיט שמורעם —
פאַרוואַס זאל אויך דער סלופ
נישט טאָן אַ שפּרונג?
פאַרוואַס זאל אויך
ניט אויפשפּרינגען דער טורעם,
און אויך אַזוי
די ווייסע הענט פון יונג?

אַזאַ מין פּרעג, אויך ווייט,
האַט קיינמאָל נישט גענאַלטן,
קיין ענטפּער איז נישטאָ
און וועט נישט זיין דערויף;
אויך וואַלט דערפאַר גענומען
די נאַטור און זי צעשפאַלטן
און אויסגעקערט זי
מיטן סאַמע האַרץ צרויף.

און גאַט אליין וואַלט אויך
גענומען און ענטפּורעמט,
אויך וואַלט געמאַכט
אַן אויטאָ פון זיין צונג,
פון זיינע פיס — אַ סלופ,
און פון זיין קאַפּ — אַ טורעם,
און פון איעדער האַנט זיינער —
אַ שטאַרפּנדיקן יונג.

ערשטער מאי אין א צארישער תפיסה אין טיפן

דאס טויטע הויז אין צפון-לאנד אין וויסמן —
אויף שלאס און איינזאמקייט פארהאקט,
אין תפיסה זיצן קעמפער-סאציאליסמן
אין ניט-באהייצטע קאסערן פארפאקט.

דער צאר האט זיי אהער פארווארפן,
אויף ביידע פיס זיי אנגעטאן א קייט,
זיי זאלן דא אין עלנמקייט פון צפון —
געפאלענע אריינזינקען אין טויט.

ביי אלע טויערן, ביי אלע טירן,
אויף אלע טורעמס פון פארצאטמן הויף,
סאלדאטן פולפאוואפנטע מארשירן,
אין דרייען זיך ווי אין א כישוף-דרייף.

די פנימ'ער פארצויגענע מיט גליווער,
די פלייצעס שטאליק, ווי דער שלאס פון צעל;
עס זיינען דיק די ווענט פון קאלטן קבר,
אין דיקער נאך — דעם שומר'ס קאלטע פעל.

די ווינטער-נאכט — זי יאמערט אין געדויער,
אין שטורעמווינט און ווירבלענדיקן שניי,
אויף הוילע ברעטער איינגעפאסט אין מויער
די קעמפער שלאפן אויסגעלייגט אין ריי.

אין לעמפל האפקעט זיך א פלעמל-צינגל,
און שאמנס דרייען זיך פון גוף אויף גוף,
א קול א שארפער, ווי א מעסער-קלינגל,
די טויטע שטילקייט מיטאמאל רייסט אויף.

מען ווייסט נישט ווער האט דאס געשרוי געשרויבן,
די וועכטער לויפן אום פון טיר צו טיר,
און זייער חידוש וואקסט, ווייל אלע ליבן
פארשמוטט, ווי ביז אהער, אן מינדסטן ריר.

און ווי זיי זעצן זיך אוועק — די וועכטער,
אזוי צעטרעגט זיך ווידער דאס געשרוי, —
געשריי פארוואנדלט זיך אין א געלעכטער,
און קעמפער גיבן זיך אין שלאף א דריי.

דער הינטער איז א לאנגער און א בייזער,
הדשים ניין ער פייניקט ס'נאנצע לאנד
מיט שטורעמס פינצטערע, ווי ס'הארץ פון קיסר,
מיט נעכט מיט גרויליקע, ווי תליונים האנט.

די קעמפער אין די קאמערן פארשטיקטע,
פארפייניקטע פון הונגער אין פון קנוט, —
זיי זיינען נאך אין גוף געווען באזיגטע,
נאך ניט אין גייסט, נאך ניט אין לעצטן מוט.

דער מוט פון זיי איז ניט געווען געבראכן,
זיי האבן שווייגנדיק געווארט אין זיך געגרייט
אויף סאג פון אויפשטאנד — אויפגאנג פון נצחון,
ווען פאלק וועט זיי באפרייען פן דער קייט.

דער גומער חלום האט זיין טרויסט געשפונען
אויך איצטער, אין פארזונקענקייט פון נאכט, —
ער האט אויף מייכן און אויף טאייגעלאנד געפונען
די פריילינג-בשורה און אהער געבראכט.

אין פרייד פון א באגינען א צעהעלטן
דער חלום פון ביינאכט מקוים ווערט;
עס ווערן קלענער און עס פאלן אפ די קעלטן,
עס שמעקט מיט פריילינג אויף סיפירער ערד.

— „שמיט אויף איר אלע ווער ווי שקלאפן“ —
א קול דערטראגט זיך פון א קארצער-צעל,
און אלע שפרינגען אויף געפלעפט און גאפן —
דער ערשמער מאי דאך שמיט שוין אויף דער שוועל!

דער ערשמער מאי — עס לויכטן אויף געזיכטער,
געפלעפטע גופ'ן גיפן זיך א ריס,
און אויף דעם רוף פון וועקנדיקן דיכטער
צעטאנצן זיך די קייטן אויף די פיס.

דער טאג דער לעצטער פון אפריל פארגאנגען
(וועט אויך די נאכט שוין ווי ניט איז פארגיין)
אין גרייטן רויטע פאנען און געזאנגען,
און מער פון אליץ — אין גרייטן זיך אליין.

דאס לייב זאל זיין געגרייט פאר שמיץ און קוילן.
דאס לייב איז גרייט: — כ'בין ערשמער מאי! איך רוף!
געזאנג, געשפרונג דורך פייערן און גרוילן,
די רויטע פאן אין שויבן פלאקערט אויף.

— „שמיים אויף איר אלע ווער ווי שקלאפן!“ —
געפאך. געפלאמער. פויסמן — — וועכטער, ציל!
עס שפרינגען אויף די צינגלעך פון די וואפן.
א קנאל. א צווייטס, א דריטס. — און ווידער שמייל.

דערנאך — געבראזג, געטופערדי פון קנאפל,
און שפאט פון פייניקער אין קנוט-געפאך :
— „אנו, שמיים אויף, איר אלע שקלאפן“ —
דערנאך — א ר א זיסע . . . און דערנאך —

אויף אלע טירן וויגן זיך צוריק די שלעסער.
די גופ'ן ליגן דורכגעקוילט מיט בליי,
און שמייכלען צו דער רן, וואס וואקסט אלץ גרעסער,
און יום-טוב'ן ביז נאכט דעם ערשטן מאי.

ערשטער מאי — ניו יארק, 1935

אויף יוניאן סקווער מארשירן קאמוניסטן,
אויף פינפטער עוועניו מארשירן סאציאליסטן, —
און צווישן ביידע מחנות — רייטער פאליציי.
די רייטער האבן א באפעל — אז אך און וויי! —
צו אכטונג געבן אז די פראלעטאריע-לעגיאנען
זאלן זיך ניט ווארפן איינער אויפן צווייטנס פאנען,
און זאלן ניט, אין אויסברוך פון א ברודערשן געשלעג,
פארבלומיקן דעם יום-טוב/דיקן וועג. —
ווייל ערשטער מאי איז היינט — דער פייערמאג פון ברידער,
פון סאלידאריטעט און אינטערנאציאנאלע לידער,
דער מאג פון רויטער בלום און אויסלייז-וואונדער, —
דעריבער און דערפאר, הייסט עס, מארשירן זיי באזונדער! —

אויף יוניאן סקווער מארשירן קאמוניסטן,
אויף פינפטער עוועניו מארשירן סאציאליסטן,
און צווישן ביידע מחנות — רייטער פאליציי
פון אפאל איינע אויף די צווייטע צו פארהיטן זיי ; —
ווייל ערשטער מאי, ווייזט אויס, איז היינט געווארן
א טאג, ווען שוואכע לאדן אויס פון זיך דעם צארן
אויף נאך אזוינע שוואכע, הילפלאזע ווי זיי אליין,
אויף אייגן בלוט און אייגענעם געביין ; —
ווייל ערשטער מאי, הייסט עס, איז מער שוין ניט דער שיינער מאי
ער ליגט אויף אלע סקווערן אויסגעלייגט ווי בליי,
און יאמערט אונטערן טראגט פון די מארשירער,
און קלאפט מיט טרויער אין די קנעכלעך פון די פירער ; —
ווייל שנאה, אנשמאט ברודערשאפט, האט זיך פארזעצט
אין הארץ פון ארבעטער צו ארבעטער, ביז מױט געהעצט

דורך אלע טעג פון יאר. — דערפאר מארשירן זיי צעשוידטע,
מיט אנגעזאמלטער פארעכטונג איינע אויף די צווייטע. —

אויף יוניאן סקווער מארשירן קאמוניסטן,
אויף פינפטער עוועניו מארשירן סאציאליסטן,
און צווישן זיי — צו אויסמידן א ברודער-שלאכט —
די פאליציי — אז אַך און וויי! — זי היט און וואכט, —
ווייל ערשטער מאי איז היינט, דער טאג פון רויטע בענדער,
דער טאג פון ברודערלעכקייט און פון האפענונג אויף ענדער,
דער טאג פון „פראלעטאריער פאראייניקט אויך אין אלע לענדער“,
דער טאג פון אויסזינגען דאס ליד פון אויסדערוויילטע, —
דעריבער און דערפאר, הייסט עס, מארשירן זיי צעשוילטע. —

— און אויף א ראג דערביי אין שאטן ביי א קאלטער וואנט,
א זעט, — א מענטש אזא! באקאנט און ניט באקאנט; —
ער שטייט אן עלנטער און ס'ווארפן אים די גלידער,
אט, דוכט זיך, וועט ער פאלד אוועקפאלן אנידער,
און געבן מיטן קאפ א זעין אן הארטן שטיין,
און אויפוידן אין שוים, וואס שפארט פון זיינע ציין. —
א, זעט, ס'איז הירשקע לעקערט דאך, — דער תליה-דימער,
דער מאנער און דער אויפמאנער פאר שמיץ פון דימער,
דער הירשקע לעקערט פון דער ווילנער שוסטעריי,
געזאלבטער קעמפער פון לעגענדע ערשמער מאן! — — —
א, הירשקע לעקערט, שוסטערי-יונג, מיין ליבער,
וואס שטייט אן דער זייט און קייכט אין פיבער,
און שלייכט זיך א פארשאטנטער ביי שמומע ווענט,
און ברעכט מיט דיינע אויסגעלאמטע הענט?
און דרייסט אין אלע זייטן מיט דיין האלדז-אין-נאקן,
און ס'טראגט א יאמער זיך פון דיינע אויסגעהוילטע באקן; —
דאס יאמערסטו אזוי, צי אפשר לאכסטו נאר?
און, זע, איך האב פארגעסן פרעגן: טרוים, צי וואר?

צי זע איך מאַקע אויף אַן אמת דיינע אויגן גליען ?
 און ווער האָט דיך אַרצאָפּגענומען פון דער תּליה ?
 און ווער האָט דיך פון ווילנע אַזש געפּראַכט אַהער
 אויף העסער סטריט נויאַרקער, און אויף יוניאָן סקווער,
 צו שאַרן זיך אַ פּרעמדער ביי די וועגן,
 פון קיינעם נישט פּאַמערקט, פון קיינעם נישט דערקענט,
 און צווען גאָר די שאַנד און גאָר דעם נידער
 פון דיינע יורשים — שונאים אַנשטאַט פּרידער,
 וואָס ריידן — ריידן אַלע שיין און גלאַט,
 אין נאַמען פון דיין פּרילינגדיקער מאַט,
 אין נאַמען פון דיין תּליה'דיקן מאַט,
 און גייען — גייען זיי צעקריגטע דיר פּאַרביי. —

אויף יוניאָן סקווער מאַרשירן קאַמוניסטן,
 אויף פינפטער עוועניו מאַרשירן סאַציאַליסטן ; —
 דו קוקסט און זעסט פון רויע פּאַנען דאַס געווייג,
 און פּרעגסט : וואָס פּלאַקערט שטאַרקער, — פּאַן, צי פּרודער-קריג ?
 אַ, הירשקע לעקערט, מייעדער דו מיינ,
 גראַב אַלע דיינע פּראַגן טיף אין זיך אַריין, —
 ווייל זע, עס האַלטן איצט נאָך אויך אין הענגען
 די היימאַרקעט-מאַרטידער שפּיז און פּאַרסאַן און ענגעל,
 און לינג און פּישער, — זייער תּליה-שמריק,
 וואָס האָט פּאַרוואַרגן זייער האַלדז מיט פּופּציק יאָר צוריק,
 איז שמויף נאָך ווי געווען, און איז פּאַרשאַפּט
 מיט שמויב-פּאַרגעסנקייט, און זייער שאַפּט,
 וואָס וויגט זיך אום אַט איצט אַריבער יעדער פּאַן,
 ווערט נישט געזען פון קיינעם. — יעדער איז אין זיך פּאַרמאַן.
 דער שווערד פון חורבן קומט אויף גאַרער ערד,
 און נאָר די קראַפּט פון אייניקייט קאָן אַפּשטעלן דעם שווערד,
 נאָר יעדער איז פּאַרשאַפּט און אויף זיך אַליין פּאַרבימערט,
 און יעדער איז פון אייגענער צעשפּאַלטנקייט דערשימערט. —

א, הירשקע לעקערט, טייערער דו מיין,
אנמלויף ניט, ווארט. — זאפ נאכאמאל אין זיך אריין
צערסענע געזאנגען פון צערסענע מארשירער, —
ירידה פון די יורשים פון מארטירער. —

אויף יוניאן סקווער מארשירן קאמוניסטן,
אויף פינפטער עוועניו מארשירן סאציאליסטן, —
ווייל ערשמער מאי איז היינט, דורך דיר געהייליקט און גערייניקט,
דער טאג פון „ארבעטער אין אלע לענדער זייט פאראייניקט“, —
דעריבער און דערפאר, הייסט עס, מארשירן זיי פארדרייט,
פארבימערט און צעשפאלטן און צעשיידט. — — —

דער ליכטיקער זייער

(דריי ח. זשיטלאווסקיו)

ווי מען באגריסט א טאטן, וויל איך דך באגריסן
דערלייב מיר היינט צו זאגן דיר — דו,
אזוי ווי איך וואלט ריידן צום לויסערן געוויסן
איך רגע'ס פון אויפגעלויכטענער רח.

מיין ווארט צו דיר גייט אויף אין לידער, —
די זאמען זייערע האסטן געזיט;
עס קומען זיך צונויף איצט אלע ברידער
צו ברענגען דעם זייער אביסל פרייד.

זיי קומען זיך צונויף פון אלע ארומען,
פון איבער ים, פון ווייטסטן לאנד,
און ווער עס האט מזל דער ערשטער קומען —
ריסט אן דער ערשטער דעם זייער ס האנט.

מיט מהנות ברידער איך גיי אייניגעם,
כ'ווער מיד אביסל אינמיטן גיין; —
מיין מידקייט אבער פארטרוי איך ניט קיינעם,
ביז כ'קום ניט אן צו דיר אליין.

איך קום און איך זאג: זייער בראווער,
ניט האב פאריבל אויף א מידן גאסט;
און דו זאגסט ליכטיק: זון, מיין חבר,
אונדזער כח וואקסט ווען עס וואקסט די לאסט.

נאר דער וואס האט ליב — איז אמת'ער גבור,
די קראפט פון וועלט אין זיינע אדערן רינט,
די ליבשאפט וואקסט אייביק די שנאה אריבער,
דער קאמף דער גערעכטיקער אייביק געווינט.

מיט וויסן צווייט פון ווארט צעבליטן
כ'וואלט וועלן ארוםהענגען זיינע אלע ווענט;
פארגיב ווען עס גיבן מיטאמאל א צימער
אינמיטן יום-טוב מיינע ביידע הענט.

„איך דאס וועט דורכגיין“ — איך מיין דער צימער.
איך ווענד מיין אויג צו שנייאיקער קרוין,
וואס בלענדט אויפן בארג אין זון צעגלימער,
און בלייבט אייביק ווייס און אייביק ריין. —

שטיינער און שטערן

מען זאגט אויף מיר ש ו ל ד י ק , איך ברענג אום לעבן,
איך נעם אראפ קעפ מיט ב ל ו י ז א ווארט ;
מען זאגט : ווי קאן איך פארלאנגען פארגעבונג ?
מיט לעצטע פארברעכער דארף זיין מיין אָרמ.

מען זאגט : אין ווינקלען זיצן מענטשן דערשלאָגן,
ווייל איך האָב אין זיי די ר ו געטויט ;
ווייל טרויער ברענג איך א פולן וואַגן
און טייל עם אלעמען, ווי מען טיילט ברויט.

מען זאגט : איך בין מערדער און גולן האַרטער, —
אזוואו נאָר איך קום — בלייבט אַ שפור פון בלוט ;
נאָר דאָן, ווען איך בין אונטערן שלאָס אַ פאַרשפּאַרטער,
גייט רואיק דאָס לעבן, איז אלעמען גוט.

בני הימל און ערד וואָלט איך בעטן רחמים,
איך וואָלט וועלן געפינען אויף זיך אַ זכות.
נאָר איך ווער איבער זיך גאָר אליין אַ וואַכמאַן,
און שלאָג זיך אליין מיטן אייגענעם פּוּם.

און מאַדנע, מאַדנע — איך וויל זיך דערמאָנען
ווי אזוי און ווען איך האָב לעבנס געטויט ? —
און איך קאָן קיין שפור פון מאַרד נישט דערקאָנען,
כאַטש אַלע מיינע טריט זיינען געצונדן רויט.

קעגן גזר און פאַראורטייל איז שווער זיך צו ווערן ; —
און אַט געמט דער הימל, און אַט געמט די ערד
צו האַגלען אויף מיר מיט שטיינער און שטערן.
און איך ענטפער רואיק איין וואָרט נאָר : ס'איז ווערמ .

שפינאזע

I

אינמעלעקמועלע ליבע

אינמעלעקמועלע ליבע צו גאט. — —
קיין גוטס, קיין שלעכטס נימא. — —
די נאכטיקע שוועסטער פארבאט
זיין וואך אין שפעטער שעה.

זי נעמט ארויס פון מיין האנט
שפינאזעס ווערק און זאגט :
שוין שפעט אין נאכט, מיין פריינט,
די צענטע שעה שוין שלאגט.

זי דרייט דאס לעמפל אויס,
זי פליסערט צו : גוט נאכט,
און שלייכט זיך אין שטילקייט ארויס, —
דאס בוך בלייבט ליגן פארמאכט.

פארזונקען שלאפט שפיטאל
אין צויבערלאנד פון שניי ; —
אמאל איז געווען — אמאל —
ס'איז איצטער אויך אזוי.

איך רייס די אויגן אויף
פון חלומ'ען צו אפט ; —
נעבן מיר א נייער גוף, —
שפינאזע ליגט אין שלאפט.

ווי קומט אהער ?

ווי קומט אהער אין קראנקן-קאמער
דער פילאסאף דער אמסטערדאמער ?

איך קוק זיך איין — קיין צווייפל מער.
ס'איז ער. ס'איז ער.

די פולע ליפן. די לאנגע נאז.
דער גאנצער קאפ ווי אונטער גלאז.

עס אפעמט שווער זיין קראנקע ברוסט
אין אפטן איבעררייס פון הוסט.

דרייהונדערט יאר — ווי איין מינוט.
אויף ליפ — א פרישער טראָפן בלוט.

דרייהונדערט יאר לבנת'ס שמראלן
אויף קאפ און קישן פאלן. פאלן.

א געמלעכער, איך ריר דיך אן. —
וואָך אויף. שטיי אויף. דערקאָן.

ער זאגט צו נאכט

שפינאזע עפנט די אויגן
און זאגט צו נאכט, צו וועלט :
— אז דו האסט געהייסן זיך לייגן,
טו איך, ווי דו האסט באפעלט.

ווי קום איך אהער אריבער
נאך הונדערטער יארן פון מויט ? —
כ'דארף אויסלעבן א גייעס פיבער,
כדי נאכאמאל שטארבן מיט פרייד.

כ'דערמאן זיך מיין בוידעם-שמיבל,
די הייליקע מיינע פיר ווענט,
אויף יענער זייט האט און פאריבל,
וואו איך האב מיין ליבע דערקענט.

ווי באלד איך דארף ווידער שטארבן —
צעשטראלט זיך מיין פנים נאך מער,
מיין ליבע וועט אייביק מיך ארבן,
און כ'וועל נאכאמאל קומען אהער.

נישט געהערטער

איך עפן אויף דאס בלוט פון לייב,
 באַניי מיט דעם געהיימע ווערטער;
 איך בין געווען, איך בין און בלייב
 באַשערטער — וועמענס? — נישט געהערטער.

איך גים צוזאמען מיין געזיכט
 מיט סוד פון ווענט, מיט סוד פון מויער;
 איך הער א קול: איך בין דאס ליכט,
 וואס פליסט פון טויט ארויף אין דויער.

איך בין פאראן און נישט פאראן, —
 איך זאג עם הויך צו אלע שמערן, —
 דאס זיינען רייד פון העלער וואן,
 און מענטשן טארן עם נישט הערן.

די טיפע קנייטשן אויף דער באַק,
 זיי פלאמען אויף ווי אין א פייער;
 איך עפיר דעם אנריד פון א האַק,
 ווען שלאַף וויל ווערן מיין באַפרייער.

אזעק פון מינע אויגן, שלאַף,
 איך וויל מיין גוף פאנאנדערבינדן,
 און ליבשאַפט-גליק און ליבשאַפט-שטראַף
 מיט מער נאָך פייער צינדן.

איך בין פאראן און נישט פאראן,
 איך בין פאריאנט ווי א וואַלף פון יעגער;
 איך זינג דאס ליד פון העלער וואן
 אויף ווייסער ערד און ווייס געלעגער.

נישט געזעטיקט

איך בין אליין נאך נישט געזעטיקט
נישט מיט דיר און נישט מיט זיך;
ווי א וואלף אין אונטן שפעטן
אין דיין ישוב איך פארקרוך.

אונטער פענצטער לוג איך, קוק איך,
אויף דיין טרעפ איך צי זיך אויס,
מיט די אקסלען צוק איך, צוק איך,
בין מיין שטומקייט ברעכט ארויס.

פון ישובים צו די פלוינען,
אלע שפורן זאפ איך איין, —
הונגער-אויגן ברענען, ברענען,
נאך מער הונגעריק צו זיין.

פון מיין ווילדקול בין געלויטערט,
בין מיין אויפגעלויכטן ווארט, —
לויף איך, יאג איך ווייטער, ווייטער,
און קום אן צום אנהייבס-ארט.

קאן מיין ווארט די זעט נישט כאפן,
ביידע ליפן אין זיין קלעם, —
און די ציינער קלאפן, קלאפן,
בין די נאכט מאכט צו איר ברעם.

איך בין אליין נאך נישט געזעטיקט,
נישט מיט גייסט און נישט מיט גוף, —
האלט איך אין איין בעטן, בעטן:
קום צוגיין און לייז מיך אויף.

מדבר

צו דיר, מדבר, מיין ווארט וויל זיך נויגן,
 מיין קאפ איז גענויגט סיי ווי.
 דער מרוקענער זאמד ברענט אדורך די אויגן,
 דער דארן שמעכט דורך די קני.

אויף קורצער וויילע צו דיר געקומען,
 וואלט קומען באדארפט אויף לאנג ;
 בין איך אלץ נאך ניט ראוי אויף אייביקן שטומען
 פארבייטן דאס געדאכטע געזאנג.

בין נאך אלץ אין רשות פון גלוסטונג און צימער
 פון אויגן, פון ליפן, פון מריט,
 פון חומר פון זאכן, פון שפע און גימער,
 פון האמער און אקער און שניט.

איך נעם אבער זען שוין דעם גאנצן עגול,
 וואס שליסט זיך צונויף ארום מיר,
 יעדער טאג — ווי א מיר מיט אן אייגענעם ריגל,
 אין פארריגלמער ווערט יעדע מיר.

מיין קאפ רוק איך אריין אין גרויסן עגול
 אזוי ווי אין א קנאפ פון א שמריק,
 און נאכט קומט אן און וויגט מיך ווי א וויגל,
 אהין און אהער און צוריק.

צו זעסן ניט, אז מ'זאגט דארף זיין נ.ס.,
 מיט הארץ און קאפ — דורך מויער און דורך שלעסער;
 ווי גרויס עס איז ניט דאס געפעט: פ א ר נ ע ס, —
 איז דאס געפעט: ג ע ד ע נ ק — נאך גרעסער.

די ערד איז אָנגעלאָדן היינט מיט קראפט און ליכט,
 געפורטן רייסן זיך פון אירע אינגעוויידן,
 איעדעס גרעזל שפראצט מיט פ ר י י ד פ ו ן פ ל י כ ט,
 היינט גיי צייל איבער אלע גראזן — אלע פריידן!

אן אַקער גראַבט זיך אין אַ בייט מיט טיפן זונק,
 און שיכטן וואַרפן זיך ווי גלידער אין ענטציקונג;
 איין וואַסערטראַפן טראַגט אין זיך די פולקייט פון אַ טרונק,
 איין אויפגעשמיכלט וואַרט — די פולקייט פון באַגליקונג.

שוין וויפל מאַל געווען באַשטראַפט, און וויפל מאַל
 אין אייגענער אינקוויזיציע זיך געפערטלט;
 ס'איז זיס די שטראַף און לייכט דער שווערסטער עול
 פאַר איין באַריר, פאַר איין מאַל זיין געצערטלט.

כ'זויל נאָכאָמאַל געאַקערט זיין פון סאַמע גיי, —
 אַ פאַל אַראַפּ פון מיר, פאַרשמויפּטער פאַנצער; —
 איך רוף צו דיר ווי ס'רופט די ערד אין מאַן,
 גראַב טיף אין מיר דיין בליק, געבענטשטער פלאַנצער.

מענטש געגארטער

מענטש געגארטער, ריינער, גאנצער,
 אויסגעטיילטער אין מיין פרייד, —
 „— דו מיין פעסטונג, שוין און פאנצער — —“
 זאג איך נאך בן ישי'ס רייד.

ברענגסט מיר דו פון גרינע לאנען,
 מדינקסט מיר אן פון פרישן קוואל,
 שטעלסט צוריק אויף מייע שפאנען
 ווען איך שטרויכל, ווען איך פאל.

אז איך קום אין טאל פון אנגסטן,
 און עס קלעמט מיר איין דער טויט, —
 אויך אהין דיין האנט דערלאנגסטן,
 און דיין מדייט אהין דערגיט.

שפרייטסט פאר מיר א טיש אין וויסן,
 רויטער וויין אין בעכער גליט, —
 זאל זיך נאך אויף שוועל באווייזן
 שאטן-וואונק פון מייע מדיט.

וואו איך זאל זיך ניט געפינען,
 זע איך פלאטערן צעהעלט,
 ווי דער מורח אין באגינען,
 פאן פון גנאד אויף דיין געצעלט.

זע ווי ווייניק

זע, ווי ווייניק איך פארלאנג :
געבן א פלי ווי אויף פליגלען
דורך אלע פאטאלע ווייטקייטן,
און גרייכן די טרעפ פון דיין שוועל.

אויסשטרעקן די האנט צו דער לבנה,
זי איז היינט צוויי ווייס אנגעגאסן, —
און געבן זי א צי ארונטער
ביז צו די טרעפ פון דיין שוועל.

א דריי מאן ס'געזיכט צו קינדהיים,
א כאפ-מאן א זשמעניע מיט גאלד-האר
און אנצינדן עס ווי ווירויך,
און איינהילן די טרעפ פון דיין שוועל.

אויפהייבן מיין קול אין א תפילה :
— איך רוף צו דיר, גאט פון דער טיפעניש, —
און גאט דערהערט מיין רופן,
און נידערט אראפ צו דיין שוועל.

אנרירן גאט מיט מיין פנים,
און נאכדעם מיט אים זיך צוועקלייגן
אבר צו אבר, און איינדרעמלען
מיט אים אויף די טרעפ פון דיין שוועל.

און אין דרעמל זען ווי דו עפנסט
די מיר, — קומסט ארויס און דו לייגסט זיך
צוזאמען מיט אונדז צווישן ביידן,
און דרעמלסט מיט אונדז אויף דיין שוועל.

געבענמישט געזאגט

געבענמישט געזאגט פון אל-געזאגנען
 אין העלער זון פון מיטן מאג, —
 מיין ליד אין דיר איז אויפגעגאנגען —
 אין לעצטער פרייד וואס איך פארמאג.

איך לערן זיך פיים פוים פמהון,
 איך לערן זיך פיי גראזן רו ;
 איך נויג זיך צו צום נאנטן שכן —
 א חלק רו איך טייל אים צו.

און אנען וואונדער טו איך אנען
 אין צוגעפאלנקייט צו ערד, —
 איך בענמש די ווייטע וועלט פון דאנען, —
 מיין ברבה מוז איצט זיין דערהערט.

זי מוז. — אין קראפט פון אל-ניסיון
 מקוים ווערט וואס איך פארזאג ;
 געבענמישט געזאגט פון לעצטע שעה'ן
 אין העלער זון פון מיטן מאג.

צוויי מאָל צוויי איז פיר

די האוזה/דיקע פעל
פון גוף אראפגעשוילט;
וואס טוט מוין רוינע זעל?
זי ציילט, זי ציילט.

צוויי מאָל צוויי איז — פיר,
איך מאָל איך איז — דו,
דו מאָל דו איז — מיר,
פויט מאָל פויט איז — רן.

אין מורח-זיים מיין קאַפּ,
די פיס אין מערב-זיים;
יאָג ניכער, שטוי נישט אָפּ —
נאַנט מאָל נאַנט איז — ווייט.

שאַרף פייס פיר. — סטוק, סטוק. —
ס'איז אָפּ, קום אַרײַן, —
לויכט אויף אין לעצטן קוק, —
פויט מאָל פויט איז — זיין.

איך דאנק פאר אלץ

אויפן שוועל פון מײן צימער
באווייזט זיך א גאסט, —
אן אלטער באקאנטער, —
באווייזט זיך א גאסט. —

אויף די שכנים אויף מײנע,
אז ער ווייזט זיך פאר זיי,
(און ער ווייזט זיך פאר זיי
אזוי אפט ווי פאר מיר),
ווארפט ער אן א מהומה
און אנגאסטן פון טויט,
און אלע באהאלטן
דעם פנים פון אים. —
נאר איך קען אים אנדערש,
און נעם אים אויף גוט,
אזוי ווי מען נעמט אויף
אן אורח א תם,
אן אורח א נאר, —
ווייל ער איז אזא נאר,
אזא מין נאר,

ער האט ניט קיין לשון, —
ער דארף עס ניט אויך. —
ער קומט נאר באווייזן
זיין גרייטקייט צו טאן.

צו טאן פאר מיר אלץ,
צו גיין אין שליחות,
און אויספירן אלץ,
ווי א שליח פירט אויס. —
ער איז פול מיט געדולד.
(ער וועט זיין ציל דערגרייכן,
ווייל ער איז פול מיט געדולד) —
אזא מיר נאר.

וואס איך זאל גיט זאגן, —
שאקלט ער צו מיטן קאפ;
צו רעד איך מיט בעס,
צו רעד איך אין רוג, —
מיט א שמענדיקן שמייכל
שמייכלט ער צו. —
דאס הייסט ער איז מסכים.
ער איז מסכים אויף אלץ,
ער איז מסכים מיט אלץ.
ער האט פארטיק זיין שמייכל
צו אלץ און אויף אלץ. —
אזא מיר נאר.

אן וועמען דערמאנט מיר
דער שליח — דער נאסט? —
ער דערמאנט מיר אן איינעם
פון מיין אמאליקן שמעטל,
טאקע מענדל דער נאר —
אזוי האט ער געהייסן.
געווען איז ער א גבור,

איבער זעקס פוס די הויך,
און געווען איז ער אין שמעטל
דער וואסערטרעגער.
(ניט איינמאל שוין,
אז איך האב אים באזונגען,
ניט איינמאל שוין,
אז איך האב אים באזויינט) —
פון פרי ביז אונט
איבער שמעטלשע גאסען,
מיטן לאנגן קארטמיסל
און צוויי פולע עמער,
פלעגט זיך הוידען, הוידען
מענדל דער נאר. —
זיצ מיין נאר.

אז מיין טאטע פלעגט ווערן
אויף מיר ווען איך כעס,
און פלעגט וועלן מיך טרעפן
מיט א גיפטיקן שמאך, —
פלעגט ער געבן א זאג,
ווי א וואַרף מיט א נאָדל
אין האַרץ מיר אַרײַן:
מענדל דער נאר ! —

און פון יענע טעג אן,
אויף צו להכעיס דעם טאטן,
האב איך ליב און נאך ליבער
אויף שמענדיק געקראַגן
מענדל דעם נאר. —
זיצ מיין נאר.

געבן מיל איז געשטאנען
א שטיבל אן אלטס,
און דארטן פלעגט שלאפן
מענדל דער נאר.
אהין צו דעם שטיבל,
אויף צו להכעיס דעם טאטן,
בין איך איינמאל געגאנגען
אין א זילבערנער נאכט,
צו זען וואס עס מוזט דארט,
און זען ווי עס שלאפט דארט,
אין עלנדן שטיבל
מענדל דער נאר. —

אין ווען איך בין אריין
אין דעם עלנדן שטיבל,
א שלאג האט געטאן מיר
א ליכט פאר די אויגן : —
אויפן דיל איז געלעגן
פאנאנדערגעצויגן,
די פיס אין דער לענג,
און די הענט אויפן הארצן,
אן ריר און אן אטעם,
מיט א פנים א ווייסן,
ווי א פולע לבנה,
מענדל דער נאר. —
אזא מין נאר.

פון יענע טעג אן
אויף אלע מיינע וועגן,
גייט מיר נאך זיין אפפילד,
און קומט מיר אנטקעגן.
און אלעמאל קומט ער

מיט פארטיקער גרויסקייט
 צו טאן, צו דערפילן
 מיין מינדסטן פארלאנג.
 (ניט איינמאל שוין,
 אז איך האב אים באזונגען,
 ניט איינמאל שוין,
 אז איך האב אים באזויינט). —
 אין אים איז גערעטן
 מיין איצטיקער אורח, —
 נאך מער ווי גערעטן! —
 אזא מין נאר.

ווי אין שטאלענע קייטן
 ליב איך געפענטעט,
 און אלץ אין מיר מאנט :
 פ ר י י ה י י ט , פ ר י י ה י י ט ! —
 עפנט זיך דיר מיר,
 און ער וואלגערט זיך אריין, —
 אזא מין צעשויערער
 וואלגערט ער זיך אריין.
 ער ברענגט א האמער
 און צעקלאפט די קייט ;
 ער ברענגט א האק
 און צעהאקט דעם צאם ;
 ער ברענגט א וואלד,
 ער ברענגט א פעלד,
 מיט זאנג און בלוט,
 מיט בוים און מאך,
 מיט שליאך און טייך,
 מיט הויף און שטוב . . .

פאר מייגעטוועגן אליין.
ער גיט מיר אפ אליין.
איך זאל וועלן נאר נעמען. —
ער גיט אוועק אליין. —
אזא מין נאר.

אויף א ווייסן געלעגער
ליג איך און חלום,
און אליין אין מיר פיבערס:
זיין. זיין.
איך וויל מילך.
איך וויל פלייש.
איך וויל פוסער.
איך וויל נאך.
איך וויל נאך.
איך וויל נאך. —

קומט ער אריין,
אזא אומגעהופלמער
קומט ער אריין.
(אויפן שוועל פון מיין צימער
אט איז ער. אט איז ער!) —
ער איילט און לויפט,
און ברענגט, און דערלאנגט
געבעקס און פלייש,
און פוסער און קעז,
און מיי און מילך,
און האַניק און וויין,
און עפל און פאָרן,
און מאַנדלען און גיס. —
וויפל איך וויל.

און ווען נאָר איך וויל. —
דאָס הייסט, — ער גיט נאָך,
ער גייט איין אויף אַליץ, —
ער גיט נאָך אין אַליץ,
מיטן פאַרטיקן שמייכל
אין אַליץ און אויף אַליץ. —
אַזאַ מיין נאַר.

אַז דער טאַג ווערט ליכטיק,
ווערט ליכטיק אויך ער ;
ער צעעפנט די ליפן
אין זייער פולער גרויס ;
ער צענעמט די הענט
אין זייער פולער לענג ;
ער נעמט זיך דרייען,
שפרינגען און קוליען זיך,
וואַרפן מיט די פּרעמען
און קנאַקן מיט דער צונג, —
דאָס הייסט — ער טאַנצט.
און אַליץ צוליב מיר ;
דאָס טוט ער אַזוי,
כדי מאַכן מיך פּריילעך,
איך זאַל פאַרפעלן צו זען,
ווי עס אײלן די ווייזערס,
ווי עס קומט אָן די נאַכט. —
אַזאַ מיין נאַר.

דאָס קומען פון נאַכט
אַבער קען מען נישט פעלן.

און אין מיטן פון נאכט
דערהער איך מיטצמאל,
ווי עס קלינגען גלעקער
צוקאפנס מיר.
ווי קלינגען רוים.
סינגאל : געפאר — —
פארוואס געפאר ?
פארוואס געפאר ?
פארוואס געפאר ?
צי האב איך ניט געוואוסט דען
פון אלעמאל אן,
פארוואס אין אלץ
דו גיסט מיר נאך ? —
פארוואס צו אלץ,
פארוואס אויף אלץ
מיט גומן שמייכל
דו שמייכלסט צו ?
איך האב געוואוסט,
איך ווייס עס אויך איצט,
און אט בין איך גרייט,
איך בין גרייט אויף אלץ,
און איך שיק דיר אנטקעגן
אויך מיין שמייכל צו,
מיין אלטער פריינט,
מיין שמוער גאסט, —
כ'האב אויך ווי דו
א לעבן לאנג
א גומן שמייכל
אונטערן ליפ פארהיט. —

איך פארלאנג ניט אליין ;
איך נעם נאר מיין טייל,
ווי כ'וואלט נעמען א ל י ;
איך האב געהאט מיין טייל, —
בין איך געווען אין אליין,
האב איך געהאט גענוג אליין.
און איך דאנק פאר אליין,
איך דאנק פאר אליין. —
אזא מיר נאר.
איך דאנק פאר אליין.

די באַלאַדע פון דענווער סאנאטאָריום

ניט יעזוס שטאַרבעט עס צוגעקלאַפּט צום אלם,
ניט משה — אויפן שוועל פון כנען-לאַנד,
נאַר נתן ניומאַן — הערש איך וועל דערציילן, —
אויף אַ פּראָסטן בעטל ביי אַ פּראָסטער וואַנט.

דערציילן איז אין אמת'ן ניטאָ וואָס. —
ווען יעדנס לעבן הייליק וואַלט געווען
ביים צווייטן מענטש, — וואַלט אויך דער מלאך המות
אין יעדנס לעבן הייליקים געווען.

נאַר ווער האַלט הייליק היינט דעם מענטשנס לעבן,
דעם צער פון בלוט, פון גלידער און פון הויט? —
ווי קאָן מען אין לעגענדע היינט פאַרוועבן
אן אומבאַקאַנטנס איינעם גלאַט אַ טויט? —

אַ טויט פון איינעם ניט קיין העלד, קיין גואל,
אַ טויט פון איינעם גלאַט אַ מענטש צוויי,
וואָס ליגט ניט אין קיין צוגעדעקטן אוהל,
נאַר אויף אַ קרקע אונטער דענווער-שניי.

איך זאגן : מען האלט נישט היינט דאס לעבן הייליק,
ס'איז ערגער נאך : — מען טרעט עס מיט די פיס ;
איעדער, ווער עס קאן טראגט צו זיין חלק, —
און ווער האט נישט קיין פיס, קיין ביקס, קיין שפיז ?

פונדעסטוועגן, מיין הארץ, נישט הער אויף גלויבן, —
און זאל אין גלויבן אויפגיין אויך מיין ליד, —
אז דער, וואס איז אין אמת'ן דערהייבן,
פאלט כורעים פאר א יעדנס מינדסטן גליד.

ער ציילט מיט שרעק דעם צווייטנס פיבער-פולסן,
און מעסט זיין היץ, און קושט זיין קראנקן שליף,
און פאלט אליין אריין אין מויט-קאגוואולסן,
ווען זייגער-ווייזערל צעיאגט זיך אין געלויף.

דאס ווייזערל פון זייגער נעמט דאן קלאפן
מיט דונער פון א מעטיקן וואולקאן ;
א קליינע טרער — מען קאן זי קוים פארבאפן —
צעטראגט זיך מיט געברויז פון אקעאן.

וואס זיינען קלעפ פון פויקן און קאנאנען
אנטקעגן אפקלאנג פון צוויי מידע הענט ?
און פלאטער-בלענד פון ווייענדיקע פאנען
אנטקעגן אויפצוטער פון קאלנערל פון העמד ?

ביים קראנקנס בעט א נכנע'דיקער שטייט ער
א שטילער, ווי אין פעלד דאס לעצטע גראז, —
ער שטייט א שולדיקער, אן אויפגעדרייטער,
וואס קאן קוים איינהאלטן אין האנט א גלאז.

דאס גלאז מיט מילך, וואס ניומאן נתן
פארפעלט האט אויסצורניקען פארן גייך;
דאס קליינע גלאז — קיין טראָפּן ניט פארנאָסן —
צערניט אין ניוועץ איצט פון זיך אליין.

נאָר נתן ניומאן — ווער אַזוינס איז ניומאן?
פאָרוואָס דערצייל איך אייך ניט וואָס און ווער? —
נו יא. — ער וועט צוריק סיי זוי ניט קומען.
ער וועט סיי זוי צוריק ניט קומען מער.

נו יא. אַ מענטש אַזא. אַ נתן ניומאן.
אַ ליבער יונג מיט אויפגעקרוימע האַר. —
צו זעכצן יאָר איז ער אַהער געקומען
און אַפּגעלעגן אויף שפיטאַל-בעט פּופּצן יאָר.

איך וואָלט געקאָנט פאַר אייך דערציילן זאַכן
פון זיינע אינגל-יאָרן. נאָר, פאַרוואָר, —
עס וועט אים קיין זאַך אַזוי קלאַר ניט מאַכן.
זוי דאָס וואָס ער איז אַפּגעלעגן פּופּצן יאָר.

איך וואָלט פאַר אייך זיין דינעם גוף געמאַלן,
און אויך זיין קלוג געזיכט, נאָר ס'ווערט אייך קלאַר
זיין אויסזען בלוז פון ווידערהאַלן,
אַז ער איז אַפּגעלעגן פּולע פּופּצן יאָר.

און אין די פּופּצן יאָר פון אַזא ליבן
אין צימערל פון דענווערער שפיטאַל, —
די וועלט, אויף יענער זייט פון שוועל און שמיגן,
האַט דורכגעמאַכט געשעענישן אַזא צאַל.

צו אלע וועלט-געשעענישן האט ער — ניומאן —
די פינגער אויסגעשמרעקט ווי ליכטלעך דין,
און דורכזיכטיק דורך זיי געזען, באקומען
א ווייסע וועלט-נשמה און א ווייסן זין.

ער האט זיין בענקשאפט נאך זיין היימיש שטעטל
פון זיך געיאגט מיט שמייכל און מיט וויין:
— ס'איז אומעטום, האט ער געשאפט, איין בעטל,
און אומעטום די זעלבע פיבער-היין.

ער האט געהיט אין זיך, אין הארץ באהאלטן,
א העלן אפשיין פון א יחוס-דור, —
מארטירער, קעמפער — טרוים-געשמאלטן
פון א פאראייביקטער און העלער וואר.

ער איז אליין דאך שוין געווען א גרייטער
אריינצוגיין אין קעמפערס בראווער ריי,
וואס גייט צו זייער וועלט דורך פיין און קיימן,
ווייל ער אליין איז איינער דאך פון זיי.

ווייל ער אליין אויף זיינע פלייצעס דינע,
האט שוין געהאט געשלעפט אי זארג, אי נויט,
אי שאנד פון אונטערדריקונג, שאנד פון שנאה,
אי שאנד פאר אומגעקומענע פון הונגער-טויט.

ער פלעגט אין שטעטל א פארבאפט-פארבליקטער
ניט אפטרעטן פון שווארצער תפיסה-טיר,
צו מיטגיין כאטש איין גאס מיט די פארשיקטע
אין זייער מארש צו אייביקער סיביר.

ער איז געווען צו יונג פאר תפיסת-קיימן,
נאר נישט צו יונג פאר טויטנדיקער דער (*)
פאר וואנדערן פון איין שפיטאל אין צווייטן,
ביז אנקומען אין ספיוואק-הויז אהער.

אין ספיוואק-הויז איז ער געווען דער אינגסטער,
און איז אין לויף פון צייט געווארן בכור ;
זיין גוף — דער אויסגעאיידלטער, דער גרינגסטער, —
האט דורכגעטראגן אלע פופצן יאר.

געשמידט צום בעט — נישט איינמאל זיך געשליידערט
אין לוסט און אין חלומות אויפגעברענט,
ביז וואנען ער האט זיך דערפילט געלייטערט,
און „יע“ געזאגט צו זיינע שטילע ווענט.

דער יע האט אויסגעדריקט א סך באטייטן :
— כ'נעם אן. — ס'איז גוט. — איך שמייכל צו.
די וועלט איז ד א . דאס צימער האט פיר זיימן.
און דאקטער זאגט : דער גאט פון וועלט איז רח.

די זון גייט אויף אקוראט אנטקעגן פענצטער,
די זון פארגייט אקוראט אנטקעגן טיר ;
דער מאג דער לענגסטער, און דער מאג דער קלענסטער
אין פולן קרייז ארום די ווענט די פיר.

דער יע מיינט אויך : אי גאווה, אי חכמה,
און פולער איבעררייס מיט יענער זייט,
מיט די, וואס האלטן אין איין מארדן שעה'ן,
מיט די, וואס ליגטשן נאכאנאנד די צייט.

(*) שווינדובט

דאָס ליד פון צייט ווערט הייליק אויסגעזונגען
ערשט דא אין קעניגרייך פון טופערקול ;
דורך פליימן — קעמערלעך-געוועזן פון לונגען —
מעקונדן דינסטע ווערן אויסגעצטעמט פיל.

דער איבעררייס מיינט נאָר מיט וועלט פון גופן,
נאָר ניט מיט וועלט פון אויסגעטרוימטן גייסט ;
די קאמף-מאָרטירער — יענע טוט ער רופן,
און אַט אַ, דוכט זיך אים, ער נעמט און שפרייזט.

ער שפרייזט אַנטקעגן זיי. ער פליסטערט ווערטער,
די הענט מיט ליבשאפט נעמען זיי אַרום ;
נאָר ניין. — פאַרווערט. ער מוז אַ ניט-דערהערטער
אַנידערלייגן זיך צוריק און שמייכלען שמום.

ער שמייכלט שמום. ס'איז גוט אזוי צו שמייכלען. —
אַ גרױסע װעלט : אַ שראַנקל מיט אַ שלאַם.
אַ מישל. אויפן מישל אַ פאַר ביכלעך.
אַ פיבערמעסער און אַ פלאַש און גלאַז.

אַ זייגערל. אַ פען. — זיין גומע שוועסטער
זי האָט אים אַ מתנה דאָס געשיקט. —
ער שרייבט איר פריוו מיט אותיות מיט פעסטע,
ער האָט הנאה ווען די אותיות ער דריקט.

ער האָט זי ליב. — ער גלעט דאָס ציפערבלעטל,
און זי האָט אים נאָך מערער, מערער ליב. —
און נאָך איינע איז דאָ. — ער נעמט פאַפיר אַ בלעטל,
און ס'אַמערט אויף אַ ציטעריק געשריב.

יא, נאך איינע איז דא. נאך ניט קיין שוועסטער.
דאס הייסט — א שוועסטער און נאך עפעס מער ;
איר לעצטן בריוו צו זיינע ליפן פרעסט ער, —
זי האט אים ליב, און ער האט ליב נאך מער.

ער שרייבט : — „איך ווארט אויף דיר שוין לאנג זאלסט קומען.
„און מארגן קומסטו מיט דער באן אהער,
„דערפאר אין אייל האב איך די פען גענומען,
„און לאז דיר וויסן : — קום צו מיר ניט מער.

„זאלסט קיינמאל מער צו מיר ניט קומען,
„אפילו ניט צו זאגן מיר אדיע,
„מיין נאמען רייס ארונטער פון דיין גומען,
„ווייל איך האב שוין צום טויט געזאגט מיין יע.

„פארגעס מיך. איך פארוואג. כ'בין גוהר.
„איך דריק צוזאמען אלע מיינע ציין,
„דאס מיינט ניט, אז איך רעד צו דיר מיט ביזער,
„פארקערט, א מילדקייט זינגט אין מיין געביין.

„איך האב דך ליב, דערפאר דארף איך צערייסן
„איעדן בונד, וואס פינדט דך צו מיר צו,
„און איך וועל שנעלער דאמאלסט קאנען שפרייזן
„צום ציל, וואס ליגט איך ווייס שוין קלאר אַוואַן.

„צופוסנס פון די ראקים שנייפאצירטע
„אזא בית עולמ'ל, א קינדישער כמעט ; —
„א ערד א זויבערע, א ניט-גערידטע,
„א ערד א יום-טוב'דיקע, ווי א פריילינג-בלאט.

„איך רענגל זיך מיט זיך שוין יארן, יארן
„צו קאנען אננעמען אט דעם באשלוס ;
„איך נעם אים אן איצט, ניט ווייל כ'בין געווארן
„אזא מין שטארקער, נאר דערפאר ווייל כ'מוז.

„איך קוק אין טיפעניש פון פיין און לידן,
„און כ'דארף ארונטערגיין צום סאמע דעק ;
„פארהיט איך דיך פון קומען מיך באגליימן,
„דערנאך מיך איבערלאזן און צוריק אוועק.

„ביסט יונג. געהערסט דער גארער וועלט דער גרויסער,
„גיי לעב, און נעם פון אלץ מיט פולער מאס ; —
„עס שיקן גרוסן דיר פון ליבשאפט הייסער
„מיין פלאש, מיין זייגערל, מיין פען, מיין גלאז. — —

פארקלעפט. א קלונג. די נירס אריינגעקומען.
— איך בעט אייך, שיקט אוועק דאס בריוול שוין. —
די נירס איז שמענדיק גוט צו נתן ניומאן, —
זי נעמט דעם בריוו און לאזט צום טיר זיך גיין.

— „א רגע ווארט ! — א ניין, מען דארף ניט ווארטן,
„ס'איז גוט אזוי. איך בעט אייך, שיקט אוועק. — —
די נירס ניטא. — פון ניומאנס האלדו צעשפארטן
נעמט שמראמען רויטס אויף קישנס ווייסער דעק.

די נירס איז דא צוריק אויף הוף פון גלעקל.
זי ברענגט אים הילף, שמעלט אפ דעם שמוץ פון בלוט.
ער ליגט. די הענט צעשפרייט. א האנט — א שמעקל,
נאר אויפן מויל א גומער שמייכעל רומ.

ער פרעגט : אוועקגעשיקט ? — זי ענטפערט : זיכער,
נאר רעדט ניט, ליבער, מער. — ער פאלגט, ער ליגט.
אלץ נעמט זיך דרייען פלוצלונג זיכער, זיכער,
און ווי א הוידעלקע ארויף-אראפ צעווינגט.

דאס הוידען שמעלט זיך אפ. ער אטעמט גרינגער.
די נויט מיט שוועסטערלעכקייט דעקט אים איין ;
זי גלעט אים איבערן קאפ מיט הייסע פינגער,
ער אטעמט איר באריר אין לונג אריין.

זי גייט ארויס. אין זעליקייט ער דרעמלט.
אים הלומ'ט זיך : — ער זעט א ליכט אין וואגט,
דאס ליכט באזעגט זיך, טאנצט און שפרינגט צעפלעמלט ;
און זע : ס'איז גאר אן אדערדיקע מענער-האנט !

א מענער-האנט ? — פילייכט די האנט פון שכן,
פון איבער וואגט, — דער אידישער פאָעט ? —
נאר ווי אזוי איז האנט אדורכגעקראכן
דורך וואגט, און אט דערלאנגט זי שוין זיין בעט ? —

— א מאַדנער מענטש דער שכן, — וויל ניט ליגן.
ער שלידערט זיך ארום ווי אין א צעל ;
ער פראַגט אין זיך א גלגול פון א גגון,
און זוכט א תיקון אויף א פלוטיק שוועל. —

דער שכן האט, באַזוכנדיק אים נעכטן,
גערעדט פון היינעם און שפיגאָזעס שוימ ;
זי קומט איצט ניט זיין האנט צוזאמענפלעכטן
דעם שוימ פון אלע אין איין וואונדער-קייט ? —

א, גוט איז אים געווען זיך צו דערוויסן,
אז היינע איז געלעגן יארן אכט,
און שטארק געקעמפט די אויגן ניט פארשליסן,
ביז וואנען ער האט פארט זיי צוגעמאכט.

און נאך מער גוט איז אים געווען צו הערן,
אז אויך שפינאזע איז געלעגן קראנק,
און אויסגעפירט, דער טויט אליין זאל ווערן
א ליבשאפט-אויסשמראלונג פון גאטס געדאנק.

און זע, — אזא מין וואונדערלעכער צימער:
אין דענווער ליגט דאך דוד עדעלשטאט; —
צו היינע און שפינאזע זיין א דרימער
האט ווער שוין ווען א זכיה דען געהאט?

ער שמייכלט ווידער אויף. — אזא מין העזה,
(ער גיט דערביי א פאל צום ברעג פון בעט)
צו גלייכן זיך צום געמלעכן שפינאזע,
צו היינע דעם ראמאנטישן פאעט.

דערפאר אפער מיט ווארימקייט אינמימער
באגריסט אים דוד עדלשטאטס געזיכט. —
און אט איז ווידער אויף די וועג פון צימער
די האנט. די האנט. — זי צייכנט א געדיכט:

— „גוטע פריינט, ווען איך וועל שטארבן,
מראגט צו צום קבר די רוימע פאן,
די רוימע פאן מיט די העלע פארבן,
באשפריצט מיט בלוט פון ארבעטסמאן. —“

„ — צו זינגען פארן טויט איז גוט אודאי,
נאר מיר צווייגס, די זעסס, איז גיט באשערט ;
נאר יא באשערט, אז ערד פון קאלארעדא
דורך דיר, פאעט, זאל ווערן אייגן ערד.

א גוטע פריינט, ווען איך וועל שטארבן,
טראגט אויך צו מייך קבר די רוימע פאן — — —
און ניומאן פלוצלונג פילט באריר פון שארבן
און פייקלדיקע שרויט פון צאן אויף צאן.

אין ניומאנס האלדז גיט עפעס זיך א גארטל
און פאלט צוריק ארונטער מיט א שלונג. — — —
אזוי האט אין א ליכטיקן פרימארגן
זיך אנגעהויבן ניומאנס לעצטע וואנדערונג.

*

דער שכן — דאס בין איך. דער גוסס ניומאן
פארבאפט האט מיך, אינגאנצן צוגעשמידט
צום צימער זיינעס. ווי נאר טאג פלעגט קומען,
פלעג איך שוין אפהיטן דער נויטעס פריט.

צו אפנעמען א גרום, זיך קוים דערווארטן
אויף איר פארבייגעזאג : ער איז נאך דא. —
איר קול, דער שמענדיק אויפמערקזאמער, צארטער,
פלעגט אפהילכן מיט גזר אין פריער שעה.

ס'איז קלאר געווען : די טעג זיינען געצילטע,
און אפשר שוין די לעצטע שעה קומט אויף ;
נאר כחות וואונדערלעכע, אויסדערוויילטע,
פון ערגעץ פלעגן צושטראמען צו ניומאנס גוף.

זיי שטרעמען צו. ער טוט א הייב די ברעמען.
אויף ביידע ליפן לייגט זיך אויס א שיין.
ס'גאנצע געזיכט א קלוגשאפט טוט פארנעמען.
אין לונג א נייער אטעם קומט אריין.

ער ליגט און הערט דאס צוקלאפן פון טירן.
און ציילט די שטראלן פון פרימארגן-שיין;
ער וויל נאר איינס: ס'באוואוסמזיין ניט פארלירן.
ביז סאמע סוף א האפערדיקער זיין.

זוי נאר איך טרעט דעם שוועל צו אים אריבער.
אזוי דערשפירט ער גלייך און זאגט: האלא,
און שמיכלט צו דערפוי: — „בין היינט א גבור,
„צוריקגעשמויסן אויף א שפאץ די לעצטע שעה.

„ניט האלט מיך אפ פון רעדן. גוט צו רעדן,
„צו הערן זיך אליין אין דער מינוט;
„מען דארף זיך זעגענען, מען דארף זיך שיידן.
„און אפשר אן געזעגענונג איז אויכעט גוט.

„איך וויל נאך אט וואס פארן טויט פארכאפן:
„מיט אלע מארכן טראכטן וועגן גוף,
„באוואונדערן פון אייגענע ציין דאס קלאפן,
„דאס וואקסן פון א שטערנברעם ארויף.

„א קיינער ווייסט דאך ניט, וואס מיינט א פינגער!
„א זעם, זוי וואונדערלעך א נאגל איז;
„זוי גרויס עס איז אין האלדז דער נס פון שלינגער,
„און, הערם, זיי אייביק איז ס'געוויין פון פיס!

„א מאדנע זאך : פון אלע מענטשנס גלידער
„די פים פארנייען שמענדיק אין געוויין,
„זיי ווערן קאלט, זיי ווערן מיד און מידער ; —
„נו זאגט, וואוהין וועל איך פון דאנען גיין ? — —

„כ'וואלט אפגעגעבן אליין, אפי צו קענען
„אן אויסגעגלייכטער זיען כאטש איין שעה,
„כדי צו זען דעם מויט זיך שמיל דערנעגען,
„און זאגן רואיק : ס'איז קיין מויט ניטא.

„נאר וואס קאן איך ארועקגעבן צו וועמען ?
„דעם סכום פון מיין פארמעגן איר ווייסט דאך קלאר ;
„פונדעסטוועגן, איך בעט אייך — היינט נאך געמען
„צו זיך אין צימער מיינע זאכעלעך די פאר.

„דאס זייגערל און פען שיקט אפ מיין שוועסטער. —
„זי וועט ניט זען מיך מער. — אודאי א פארדראס.
„און אפשר גוט אזוי. און אפשר בעסער. — — —
„און אייך שענק איך אונזעק דאס בוך און גלאז.

„איר טראכט מסתמא — זע, ער צימערט שרעקלעך
„צו שמארבן ; זאג איך אייך, און גלויבט, אז גיין. —
„כאטש טייער זייגען מיר די קליינע פרעקלעך,
„וואס ס'פאלט מיר צו פון לעבנס זאמע ציין.

„בין מיר. כ'וועל איינהרעמלען. כ'וועל רוען.
„כ'וועל זען מיין שוועסטערס טרויעריק געזיכט ;
„און איר, דערוויילע, קוקט אין שויב ווי ס'גליען
„די ראקי בערג אין זילבערדיקן ליכט.

ער קערט אליין דעם קאפ אום צו די שויבן.
ער זעט די בערג. זיי האבן אים דערקאנט.
די ראקי בערג מיט וויסע קעפ געהויבן,
כאטש ריר זיי אן, זיי ווערן אזוי נאנט.

זיי שטייען אויסגעפוצט אין העלע שנייען,
צונויפגעשמידט אין ברידערלעכער קייט,
און רוימע פלינגלען איבער שפיצן ווייען,
און ווערן זילבערדיק אליין, פארשנייט.

די העכסטע שפיצן בויגן זיך אריבער, —
אט, דוכט זיך, גיבן זיי די קייט א ריס,
און נעמען שפאנען איבער טאלן, גריבער
מיט מיליקע פראשיות'דיקע פיס.

ער דרעמלט איין. איך זיין. איך היט אים.
איך נעם אריין אין זיך זיין גאנצן מהות. —
ארויף — אראפ צעשמורעמט זיך זיין אטעם,
צעכוואליעם זיך, ווי אויפגעברויזטער פלום.

זיין קערפער ווארפט זיך. אלע ווענט זיך וואקלען,
ווי פלאצנדיקע דאמפעס. טאג-זון צינדט
פון שויב צו שויב רויט-פיייערדיקע פאקלען,
און שליידערט זיי ארום אין ווירבל-זויגט.

דער ווירבל-זויגט לאזט נאך. פון ניומאנס שלייפן
א קאלטער שווייס נעמט רינען טראפנוויין,
און בלויע צוויי ארומגעפאסטע רייפן
ארום די אויגן טרעטן שארף ארויס.

איך זײַן. איך הייבט. איך ווער אליין פארשלונגען.
כ׳ווער אויפגעלייזט אליין אין סוד פון פיין,
אין סוד פון זען ארויסהויכונג פון לונגען
דורך שויב דורך אפענער אין זון אריין.

איך זע עס קלאר מיט מייע ביידע אויגן,
איך ווער אליין א טייל פון אט דעם הויך,
דאס צימער ווערט ווי מיט א הויט פארצויגן,
און אנגעפילט מיט ברענעניש אין הויך.

זיין אטעם פלאמט. זיין אטעם שפריצט מיט פונקען.
אויף ליפן נעמען זידן בלעזלעך שוים;
זיין נאנצער גוף, אין הויך-הער-פלעט פארזונקען,
נעמט ברענען ווי אין מיטן וואלד א בוים.

ניט איין בוים ברענט. עס ברענען אלע בייםער,
ארוםגעכאפט ווערט גאנץ שפיטאל אין פלאס;
און איך בין ניט קיין שכן מער, קיין שומר,
גאר אויך, ווי ער, א טייל פון פייער-ים.

און אלע זיי, די שכנים-פאציענטן,
זיי פלאקערן אין שמורעם און אין שמורין,
און זינגען דאס געזאנג צום טויט דערקענטן,
מיט ווערטער איינגעהאלטן — ווערטער קורץ.

און מיטאמאל פון שפיצן ווערן פלאכן,
די ראקים טליען אונטער שווארצן הויך;
די פלאמען — אויס. עס ווערן שמיל די קראכן,
די ראקים לעשן זיך, און ניוואן — אויך.

און נאכאמאל געשעט : ער גיט א צאפל,
ער זעצט זיך כמעט אויף און שמייכלט אויף :
— איך בעט אייך, רופט די נזירס, איך וויל פארקאפן
ארמוואשן און אנטאן פריש מיין גוף.

די נזירס — זי קומט : האלא, מיין ניומאן ליבער.
זי טוט אים אויס, און וואשט אים זיין געביין ;
זי לייגט אים אויף א זייט, זי קערט אים איבער,
און רייניקט אים די נעגל און די ציין.

די זון צעגיסט זיך איבער שטארע ריפן
און דארנדיקע קני, — די זון שפרינגט אָפּ.
נאר הענט פון נזירס, ווי קושנדיקע ליפן,
זיי נעמען אלע אברים דורך פון פוס ביז קאפּ.

זי וואשט אים, ווי א הייבאס באַדט אן עופל,
אן ערשט-ארויסגעקומענעם פון מוטער-טראכט ;
זי טוט אים אן א העמד, פארבינדט אויף שלויפל,
און שפרייט די בעט אויס ווייס, אויף ניי געמאכט.

זי ציט אים אויס, פארדעקט אים מיטן ליילעך,
דערלאנגט אים צו די ליפן א געטראנק, —
און ניומאן שפאסט : אמאל איז געווען א מלך,
געקניגט זייער, זייער, זייער לאנג.

די נזירס צעלאכט זיך, ווייזט אים מיטן פינגער
ער זאל ניט רעדן. גייט ארויס. און ער —
אן אויפגערוימטער, א צעלויכטענער, א גרינגער, —
זאגט : — שכן גוטער, כ'בעט אייך, קומט אהער.

ער שטרעקט מיר אויס א האנט אן אויפגעקלעמטע,
איך זע — ער האלט דאס זייגערהל, די פען. —
„האָב צוגעגרייט פאַר אייך, — איך בעט אייך, נעמט עס
„ווייל היינט וועט זיכער עפעס וואָס געשען“.

עס האָט געווייט פון אים מיט ערב יום-טוב,
נאָר מיר האָבן זיך אַ בראַך געמאַן די קני, —
ניט נעמען — וואָלט עס מיינען צער אים אַנטאָן.
און כ'האָב אין שרעק מיין האַנט געמאַן אַ צי.

נאָר דאָ האָט זי ין האַנט זיך פאַרדרייט אין פלאַגסער,
און ער האָט דורך די ציין געמאַן אַ זאָג :
— כ'וועל מאַרגן אייך דאָס געבן, הא, וואָס זאָגט איר ?
זאָל ליגן עס ביי מיר דאָ נאָך אַ טאָג. —

— געוויס, געוויס, האָב איך געזאָגט פאַרלאָרן,
זאָל ליגן מער נאָך ווי אַ טאָג ביי אייך, — וואָס הייסט ? —
נאָר מיינע ווערסער האָבן אויפגעוועקט נאָר צאָרן,
ווייל ס'האָט געווייט פון זיי מיט פאַלשער טרייסט.

די אויבן האָבן אים גענומען ברענען,
און ס'האָט פון זיי מיט וואוט געמאַן אַ שלאָג :
„איך בין גענוג נאָך שטאַלץ אין זיך צו קענען
„ניט בעטלען קיין נדבה : — נאָך אַ טאָג.

„וואָס מיינט איר — מער ? וואָס מיינט איר — ליגן ?
„צי רעכנט איר, אַז שטאַרבן איז מיר שווער ? — —“
און אלע מיינע רייד אים איינשמילן, פאַרוויגן,
זיי האָבן אויפגערייצט זיין שטאַלץ נאָך מער.

נאר גלייך איז ער צוריק צו זיך געקומען.
און קינדעריש געזאגט: „איך בעט, פארגיט, —
„זאל פלייבן אין זכרון ביי אייך, אז ניומאן
„האט פארן טויט זיין שמאלץ דאך יא פארהיט.

„שפיגאזע, האב איך, וועט אויף מיר ניט בייז זיין
„פאר צולאזן א כעס א י צ ט אין הארץ אריין;
„ניט יעדער פארן טויט, ווי ער, קאן גרויס זיין.
„נאר ריין און לויטערדיק קאן יעדער זיין.

„און איצט נעמט טאקע צו פון מיר די זאכן,
„זיך אפבינדן פון זיי מיינט איצט א סך:
„איך וועל די אויגן מיינע ניט פארמאכן,
„ביז וואגען כ'ווער ניט פריי פון מינדסטער זאך.

„און איר — מיין שוועסטער — זאלט איר זאגן,
„אז גוירס האט היינט מיך אויסגעפאדן ריין,
„אז מיינע האר זיינען געווען פארצוואנגן,
„און זויבער מיינע נעגל און די ציין.

„און אז איך האב ביים שטארבן ניט געליטן,
„און אז איך האב געזען מיט אויגן קלאר
„די זון אין הימל אויפן רעכמן מיטן,
„און אלץ געווען איז ווייסע העלע וואר. — — —

איך האב דאס זייגערל און פען געהאלטן
אין מיינע הענט, און צוגעקוקט, ווי ס'מראגט
א לעצמער אטעם זיך אין טאג צעשמראלטן,
און ס'ווייזערל — עס יאגט, עס יאגט, עס יאגט. — — —

*

א ניון, צען מאן אין דענווער טהרה-שטיבל,
א ניון, צען מאן ביי אפגעדעקטער גרוב,
א ברעמל מיט א נומער אויפגעשריבן, —
אט דאס וועט זיין איצט ניומאנס נייע שטוב.

אין שכנה'שאפט מיט עדעלשטאמס מצבה,
אין זעלבער ריי, ניט ווייט, א שאַנען צען;
מען האט געשאטן און פארשאטן ניומאנס קבר,
און איך בין אויך דערביי אליין געווען.

דאס אויג דערביי האט זיך געקלאַמערט
אן עדעלשטאמס בית עולמי'שן גראניט,
אויף דעם גראניט זיין קאפ איז אויסגעהאַמערט,
און זיין באַגלייטנדע צואה-ליד:

„א, גוטע פריינט, ווען איך וועל שטארבן,
„מראגט צו צום קבר די רויטע פאָן,
„די רויטע פאָן מיט די העלע פארבן
„באַשפּריצט מיט בלוט פון אַרבעטסמאַן. —“

מען גייט דערנאָך אוועק. מען לאָזט אלץ איבער,
דעם יונגן קבר אין דעם אלט גראניט,
מען גייט צוריק אין קעניגרייך פון פיבער,
אין מיטן העלן טאג. און איך גיי מיט.

אזא מין וואונדער-טאָג האט ווען געזען ווער ? —
א חוץ די העלזעער די ניון, די צען,
צופוסנס פון די ראקי-בערג פון דענווער,
האט קיינער אזא זע אונג ניט געזען.

אויפן ים.

מיר פארן אריין אין גאכט
אויף שוימען פון ימ'יקע תהום'ען. —
וואס האב איך די תהום'ען געבראכט ?
א חלום — א קלאנג פון א נאמען.

צי קען נאך ווער זיכערער זיין,
ווי איך בין אין חלום'ען זיכער ? —
מיין חלום — איך טו אים אריין
אין אפגרוגט פון טאוולנע ביכער.

און דא, פאר דיין אַנגעזיכט, ים —
איך שטיי ווי א אינגל דערשראקן,
כאטש ס'הארץ מינים פארווארט האט שוין סם,
און קאפ מינער — קאפ פון א זקן.

צענעס איך אין ערפורכט די הענט,
אין פליסטער פון קינדישע ווערטער :
דערקען מיך ווי דו ביסט דערקענט,
ווי דו וויל איך זיין א דעהערטער.

דו שטורעמסט מיט גבורה און שוואונג
און שטורעמסט פארביי מינע ווערטער,
בלייבט הענגען מיין ארעמע צונג
אין קלעם פון א תפלה צעשטערטער.

דו שפריצסט מיר אין פנים מיט זאלן,
און אַמעסט אויף מיר מיט געוואָיע,
און איך — איך שמרעק אויס דיר מיין האַלדז
אין גומער, אין שמילער הכנעה.

מיט אויגן פאַרבלענדטע איך זוך
די שעה זאַלסט מיר וועלן, מיר דאַרפן,
פאַר'כשוּפ'ט פון אייגענעם שפּרוך
בין איך גרייט אין דיין תהום זיך צו וואַרפן.

אַ זעין גיט אין נאַכט מיטאַמאַל
מיט שנאה דער שוים פון די קאַמען,
נעמט אויפגיין אַ היימישער קול :
נעהערסט צו דער ערד, ניט צו ימ'ען.

דיין שוים איז פון טויט דער לבוש,
און איך בין פון לעפן געקומען,
איך טראַג אויף זיך ליכט פון אַ קוש,
און טריפונג פון וואַרט אויף מיין גומען.

אַ דו, וועמענס נאַמען איך טראַג,
אויך מיינעם נעם אויף ווי אַ זאַמען,
מיר פאַרן אַריין אין פאַרמאַג
מיט זיג אויף פאַצוואונגענע תהומ'ען.

דער ים שמורעמט, די זון פארנאנגען,
 די שיף שליידערט זיך, קאיוטעס צו,
 אין סאמע שמורעם זוך איך אין קלאנגען
 דעם דינסטן גיוואנס פאר שטילקייט און רו.

פון קיינעם אנמלאפן, פון זיך — נישט אנמרוגען,
 פונדעסטוועגן הער איך א רוף: קער זיך אום.
 האב נאך אלץ זיך אליין, ווי געטרוימט, נישט געפונען,
 כ'שמי נאך אלץ פאר דיין אנגעזיכט, לעבן מינים, שמום.

נישט ערד און נישט ים, נישט ווינט און נישט פייער,
 נישט טאטע, נישט זון, נישט ברודער, נישט מאן, —
 פונדעסטוועגן זאג איך: בין דיינער, בין אייער,
 ווייך פון קיינעם נישט אפ אויף א טראט, אויף א שפאן.

פארען אזא אמת, וואס מען קאן אים נישט זאגן,
 אפילו נישט דא אויפן אפענעם ים.
 פארען אויך אן אמת — אויב מען קאן אים נישט טראגן,
 עסמ ער אויף בשתיקה דאס הארץ ווי א סם.

זיינען זיבעציק ליגנס לייכטער צו טראגן,
 ווי טראגן א יין אמת, אזוי ווי איך טראגן,
 ווי א פוסגייער גערן שפרינגט אריין אין א וואגן,
 שפרינג איך אפמאל אריין אין מיין לעצטן פארטאג.

מיין לעצטער פארטאג נעמט מיך אויף טאקע גערן.
ער זאלבט מיר דאס הארץ מיט באגינען-זאלב,
אין ער שיקט מיך צוריק צו נאכט און צו שטערן,
צוריק צו טאג, צו זיין שפראליקער האלב.

איך קום צוריק. אויף מיין ליפ — א שמייכל,
און יעדערער פרעגט: וואס באטייט עס, זאג ?
וואס זאל עס באטייטן ? — ס'איז ליכטיקער שכל,
וואס קוואלט ארויס פון מיין לעצטן פארטאג.

ווען דער ים שטורעמט, און אלעמענס פנים
צום האר פון תהום מיט געוויין פאלט צו,
ווען אלעמענס ליפן שרייען: סכנה,
נייט אויף אין מיר דאס ליד פון רן.

אויף די כוואליעס פון ים

אויף די כוואליעס פון ים, ווי א פרייע מעווע,
צעלאז זיך, מיין בענקשאפט — פלאמער, פלי,
ברעך אדורך די וואנט פון מיין תפיסה-מבע
און הוליע די נאכט ביז מיפער פרי.

די שמערן ברענען ווי אויגן פון ריזן,
די שמערן ברענען גריין און רויט,
איך גיב דיר ווערמער שארפע, ווי שפיין,
און שלאג זיך מיט זיי אויף לעבן און מויט.

קרייז ארום דאס הארץ פון אלע ימ'ען,
די הארמע ברעגן — גיט ריר זיי אן,
א שפיין לבנה גייט אויף אין פלאמען,
נעם וויקל זי פאנאנדער ווי א זיגער-פאן.

דער זיג איז אונדזערער — ימ'יקע פרייהייט,
איך זאג היינט אפן: זיג האב איך האלט;
איך שווער אויף דאס ניי דיר מיין שבועה פון פרייהייט,
בענקשאפט מיין לעבן, בענקשאפט מיין גאלד.

אט שפאלט זיך דער הימל אין זיבן ספערן,
עס הערט זיך א רוף, א בונט-געשריי,
נעם אן דעם ארויסרוף, גיי שלאג זיך מיט שמערן
און ווארף זיי אין ים, ווי א רויטן שניי.

איך קום דיר צו הילף, איך שפיר א גבורה
צו דורכברעכן ווענט, צו אויפרייסן שלאס,
כ'האב אנגעטאן היינט א צע'הפקר/מע צורה,
איך ווער היינט מגולגל אין א הוליע-מאטראס.

גענוג שמיל געבעטן, גענוג שמיל געזונגען,
כ'וויל היינטיקס מאל רופן אויף העכסטן קול,
כ'וויל ארויסשרייען היינט מיינע ביידע לונגען,
און באפרייען דיר, בענקשאפט, אויף א—לע—מאל.

האַריוואָנט

די פאַנצער-וואָנט פון שייף איז שטאַליק-שטאַרק,
די שטאַליקייט איז וואַרעם, לייבלעך-נאַנט,
איך שטיי און קוק ווי ס'כוואַליעט פאַרג אויף פאַרג,
ווי ס'פּרענט אין מערב-זייט דער האַריוואָנט.

דערפיל איך מיטאַמאל אַ צי, אַ שלעפּ,
ווי עמיצנס אַ האַנט וואַלט מיך אַ כאַפּ געטאָן,
און איידער וואָס און ווען — איך שפּאַן אויף טרעפּ,
אויף כוואַליעדיקע טרעפּ צום האַריוואָנט.

די טרעפּ — זיי לייגן זיך ווי זייד אונטער די פיס.
מיין ערשטער שרעק פאַרשווינדט. איך שטויס מיך אָן
אין וועמענס מאַכט איך בין און וועמענס איז
די האַנט, וואָס פירט מיך גלייך צום האַריוואָנט.

שוין דורכגעשפּאַנט די גאַנצע ברייט פון אַקעסאָן,
די זון — זי מאַניעט, פלאַטערט ווי אַ פּאַן, —
אַט פּאַלד, אַט פּאַלד, אינגאַנצן נאָך איין שפּאַן
צו אַגרירן דעם הוילן גוף פון האַריוואָנט.

איך שטרעק-אויס ביידע הענט, און פלוצלונג — קוק:
די זון האַט ווי אַ לייב אַ שפרונג געטאָן
און אַנגעכאַפּט, אין אַנפּאַל פון פאַרצוק,
און אויפגעריסן ס'גאַנצע האַרץ פון האַריוואָנט.

געשריי פון פּלומ און וויי — און אויך פון גליק:
אַ גיכער אייל, אַ גיכער ריר מיך אָן!
צוריק ניט גיי — ניטאָ קיין וועג צוריק
פאַר דעם, וואָס האַט פאַרירט דעם האַריוואָנט.

וואַרט און זאכן

וואַרט ווערט דינער, זאכן — פולער,
וואַנט וואַקסט גרעסער צווישן זיי,
קאפ אין וואַנט זיך שלאַנט אַ דולער —
שלאַג איך אויך אין וואַנט אזוי.

כ'ריים פון ווערטער זיבן פעלן,
שאַלעכצן איך שייל און שייל,
בין עס גיט אַ לויכט אין העלן
ס'טיפע קערן אַפן, הויל.

און איך פריי זיך : אַט וועט קערן
גלייך אין זאכנס האַרץ אַרײַן,
איך אליין וועל דאַמאַלסט ווערן
אַט אזא ווי איך הלום זיין.

אַבער ניין, געפרייט אומזיסט זיך,
אַלץ אַרום מיר — שטרויכלונג, שמער,
יעדע זאך אין זיך פאַרשליסט זיך,
און ווערט פּרעמד און פּרעמדער מער.

זאכן ווערן גרעפער, דיקער
און פאַרריגלטער אויף שלאַם,
און דאס וואַרט אין גלוט פון עיקר
בלוטיקט אַפּ בין לעצטן אות.

הארטער נאקן — און גארניש מער

קום, מיר וועלן זיך באהאלטן
אין גריבער פון ערד, אין שטיינערנע שפאלטן. —
מיר וועלן זיך אויסציען מיט אונדזער גוף,
מיטן פנים אראפ און נאקן ארויף.

און מיר וועלן ניט רעדן און ניט דערציילן
פארוואס מיר פארמויערן זיך אין היילן,
און מיר וועלן ניט פארצייכענען דאס יאר,
און ניט די תקופה און ניט דעם דור.

און מיר וועלן ניט איבערלאזן פון זיך קיין סימן,
ניט קיין שטיקל קלייד און ניט קיין רימען,
ניט קיין שנירל-בענדל פון א שוך,
און ניט קיין בלעטל פון א בוך.

און עס זאל אונדז קיינער ניט קאנען געפינען
ניט אין נאכט און ניט אין באגינען,
און וועט אונדז אמאל יא געפינען ווער —
זאל ער געפינען ה א ר ט ן נ א ק ן, ניט מער.

ער זאל גאפן און ניט באגרייפן
פארוואס מיר האבן געמוזט אין הייל אנטלויפן,
און וואס איז געווען אונדזער לעצט ווארט
אין דער טיף פון שטיינערנעם ארט.

און ער זאל קוקן און זיך גארנישט דערוויסן
זי עפעס איז געטאן געווארן מיט אונדזער געוויסן,
זי ווער האט פארפייניקט אונדזער מוט,
זי ווער האט אומריין געמאכט אונדזער בלוט.

צי ס'האט אנדז געפייניקט א כלו-שלעכטער,
צי אפשר גאר א כלו-גערעכטער ;
דורך האק, דורך תליח-שמריק, דורך קויל,
צי אפשר גאר דורך ווארט פון מויל.

און אז ער וועט פרעגן ביים רעשט פון גלידער :
ווער זענט איר — רעשט פון שונאים, צי פון פרידער ?
וועט אן ענטפער זיין : שמועך גרויל
און וויסער שוים אויף זיין אייגענעם מויל.

און אזוי לאנג וועט ער קוקן און ניט פאגרייפן,
ביז וואנען ער וועט נעמען אין מורא אנטלויפן
מיט אויגן ארויס און הענט פארויס,
און לויפן אזוי דור איין—דור אויס.

זיין געלאף אלץ גרעסער — וואס גרעסער די מורא'ס,
ער וועט לויפן אזוי ביז סוף פון דורות, —
און מיר וועלן ליגן, ווי ביז אהער,
א הארטער נאקן — און גאר גישט מער.

פעברואר אין ליבערטי

די נאכט שפרייט אויס אויף מיר אירע שיצנדיקע פליגל,
זי לעשט אויס אלע פייערן און שמעלט אפ אלע מריט,
זי נעמט מיך וויגן, ווי מען ווינט א קינד אין וויגל,
און גיט ווי איינעם וועמענס יארן ווארטן שוין אויף שניט,

ווי ס'ווארטן זאנגען צייטיקע אויפן פעלד סוף זומער ;
ווייל ווינטער ארום מיר, פעברואר און סאנאטאריום-וואנט —
איז זיס באזונדער צו אריינזינקען אין שלומער
און טראכטן וועגן זאנגען אין טיף-זומער-לאנד.

די זאנגען זיינען פול מיט קערנער אנגעלאדן,
זיי נויגן זייערע קעפ ארונטער אין באשיידנקייט פון גליק,
אינגאנצן זיך צו אויפלייזן אין ווארצלדיקן באדן,
און אין קומענדיקן זומער ארויפשפראצן צוריק.

דעם וואלד פון רייפע זאנגען ריר איך אן מיט מינע פינגער,
איך ריר אויך אן דעם אונט-פייער וואס פארגייט,
און וואונדער נעמט געשען: מיין גוף ווערט דינער, גרינגער,
איך ווער אליין א זאנג צווישן זאנגען אויף א פייט.

א ווינטל שלענגט זיך דורך א גלעטנדיקער קילער,
אין בלויקייט און אין פרידן דעקט די נאכט אונדז צו ; —
א, לאנד פון פרידן — הלום פשוט'ער און שמילער,
עס דאנקט מיין הארץ פאר בלויז א וואונק פון עכטער רו.

די פולע עכטע רו — וואו קאן איך זי דערגרייכן ?
איך רעד זיך איין אמאל, אז איך געפין זי דא,
צווישן די, וואס פוין איז זייער יחוס-צייכן,
און זייער שמאלץ — די זויבערקייט פון לעצטער שעה.

אנמלוף איך אַפּט אַהער אין קעניגרייך פון שווייגן,
פון הויכע ווייסע פעסן און נאך ווייסערן געדולד, —
און מיטאַמאַל גראַד דאָ נעמט וויינעיאַמער שטייגן,
און מיט פאַרדריימער אימה ווערן הערצער פול.

ווי שפּיון, ניט ווי זאַנגען, נעמען אויסזען פינגער,
אויף זייערע הייסע שפיצן דער שרעק טוט זיך אַ וואַרף
מיט אימפעט פון אַ גלאַק, וואָס דאַרף פאַנאַדערקלינגען
געפאַר און אַנגעס-געוויין צו וויימער שמאַט און דאַרף.

אַ שכן, הער איר, קלאַגט זיך : מיינע וואַרעמע ווערטער פּרירן,
דאָס האַרץ פון גאַט און מענטש איז שנאה'דיק און האַרט,
די פינגער מיינע בלייבן הענגען אויף פאַרמאַכטע טירן,
אַזוי ווי אין אַ שטייג איר וואַלט געווען פאַרשפאַרט.

אַ צווייטער זאַגט : כ'זועל אויפדעקן דעם אמת און דערציילן,
ווי לייך מאַכן איינעמס לעבן מיאום, שלעכט,
כ'קאָן נעמען און צעשניידן זיך אַליין אויף טויזנט טיילן
און צודעקן די וועלט מיט פינצערניש פון טויזנט נעכט.

אַ דריטער שכן פיבערט : ניט פון אומרו, נאָר פון סתירה
מיין לעבן ווערט פון שמענדיק אָן אכזריות'דיק צעפליקט,
דער זיסער קלאַנג פון אַ פאַרטרוימטער לירע
דורך פּיין און וויינעשרייען ווערט מיט גוואַלד דערשטיקט.

און אויף דער סאַמע הויך פון ליבשאַפט ריינער,
פון חכר'שאַפט און רום ווערט פּלוצלונג נאַכט און טויט,
אַריינגעביסן אין טיין האַרץ מיט שאַרפע ציינער
דער עלנט ליגט אויף מיר, ווי אַ וואַפּיר צעשפּרייט.

און פריינטשאפט — וואו איז זי? — מיין הארץ איז אפן
פאר פארווארף און פאר מאדלונג און פאר שפאט,
איך האב געזען דער נאנטסטער איז פארבייגעלאפן,
און איבערגעלאזט מיר דעם קלאנג נאר פון זיין טראט.

א פערטער רעדט אין היץ: געבענקט נאכן באפרייער,
בין צוגעפאלן מיט פארליבטע ליפן צו זיין באק,
איצט ברענען מיינע אויגן אין א וואנזין-פייער —
איך האב געזען אין גואל'ס האנט א גולד-האק.

א פינפטער גיט נאך צו: א צייט פון האס און ווילדקייט,
פון מסור און פון אונטערהעצער און צבוע'ק;
א גוטע האנט, וואס שמרעקט זיך אויס מיט מילדקייט, —
אפילו זי נעמט פלוצלונג שלאגן איבערן באק.

א זעקסטער זאגט: און איך וויל פארן טויט אפילו זיך גיט קלאגן,
איך האלט אין האנט א בריוול ווי א ווייסע פאן,
אין בריוול שטייט: — נאך גוט וואס דו ביסט נאנט. איך קאן דיר זאגן
דעם גורל מיינעם האב איך אנגענומען, און אויך דו — נעם אן.

א זיבעטער זאגט: איר אלע רעדט אין ברוך און וואקל,
עס שפארט פון אייך די אפגעלעבטע וועלט ארויס,
און אט וועל איך ארויסרעדן אן איינציק ווארט: ס'ה'כ'ל,
און איר וועט אלע ווערן אויס, און אליין וועט ווערן אויס.

ער רעדט ארויס, און גלייך טאקע — געקלונג, טרעוואגע אויף די שטיגן,
געלויף און אויפגעברויזטער אטעם. נאכאנאנד און נאכאנאנד. — — —
איז מיר א שאד דער חלום וועגן וויגנדיקע פליגל
און וועגן בלויע אונט-זאנגען אין טיף-זומער-לאנד.

א ליד ווען זיך

איך האב געזען געשמיסענע לייבער
און בלוט אין גערונגען פון זיי ;
אז איך בין געווארן דערנאך א שרייבער,
האב איך געשריבן לידער פון שניי.

האבן מענטשן ליב געהאט די לידער,
ווייל זיי זיינען געווען ווייס ווי שניי,
און מיר זיינען זיי געווען אפט דערווידער,
ווייל איך האב פארדעקט בלוט מיט זיי.

זיינען געגאנגען אזוי יארן
און מיך האט עס שטארק געארט,
איך בין א שרייבער אויף שטענדיק געווארן,
און דאס בלוט אונטער שניי האט געווארט.

האב איך גענומען איינמאל די פעדער
און אפגעשארט דעם שנייאיקן שיכט,
און דערשפירט האט מיט שרעק איעדער,
ווי די ערד ווארפט אים בלוט אין געזיכט.

דאס בלוט איז געווען נאך ווארעם,
ווי פארגאסן אין דער לעצטער מינוט ;
האט זיך אויפגעהויבן א בייזער ליארעם :
— צו וואס פייניקט ער אונדז מיט בלוט ?

האַבן האַרטע שטימען געשאַלטן
מיינע לידער, גע'סמ'ט זיי די טריט,
איז מיין האַרץ געפאלן צעשפאלטן
צו די געשלאַגענע פיס פון מיין ליד.

האַבן מענטשן מיט שמעכיקע ריטער
געפאַכעט אַראָפּ און אַרויף,
געשמיסן מיט שנאה-געמיטער
מיינע לידערס נאַקעטן גוף.

מיינע לידער — זיי האַבן געשריגן,
ווי עס איז שוין די טבע אין וויי,
און געבליבן אויף דער ערד ליגן,
אַבער מער ניט פאַרדעקט שוין מיט שניי.

אַז איך בין אויף שמענדיק אַ שרייבער —
איז מיין אמת נאָך אַלץ אין דעם,
וואָס אין בלוט פון געשמיסענע לייבער
ליגט אויך מיין געשמיסענער שם.

און אויך אַזוי מיינע לידער,
און זאַלן זיי ליגן אַזוי ;
כ'וועל זיי אפשר ווען צודעקן ווידער,
ווען כ'וועל האַבן אַ נייעם שניי.

אין אומר

אין אומר הינט איז אויפגעשטאנען דער באגריפען,
דער האלבער טאג איז קוים צום אונט צוגעקראכן,
די אויגן זיינע האפן ווי צערויצמע בינען
דאס הארץ פון אלע זאכן דורכגעשטאכן.

דער אונט האט גענומען זיך אינגאנצן שפאלטן,
אויף שטיקער האט דער אונט זיך צעשפאלטן,
דער מזרח האט געפיבערט אין שווארץ-וואלקן,
דער מערב — אין א פייערדיקן קאלטן.

האט אויך דאס סאמע מיט פון הימל זיך צעריסן,
און בליצן האפן זיך געדרייט אויף שווינדל-שרויפן,
אין תהום פון רים א האנט האט זיך באוויזן,
א האנט אן פינגער — א פארקלעמטער הויפן.

די האנט אן פינגער האט געדראט, געוואונקען,
און איז געווארן דינער, דינער, בלוי-געפרארן,
אין ווען דער מערב איז אין פינצטערניש געוונקען,
האט זיך די האנט צעשפיציקט ווי א הארן.

און דאמאלסט האט א קול גענומען זינגען
דאס ליד פון פערג, וואס שפאנען איבער גריבער,
דאס ליד פון פיס וואס היפערן און שפרינגען
מיט שפרונג פון איינעם, וועמענס זעל איז פיבער.

געזאנג איז פיבער. שפרייז אריבער, שפאן אריבער
אלע וועלטן — אלע נייע ווי די אלטע,
געזאנג איז פיבער. זינג אריבער, זינג אריבער —
ווען די וועלטן שווינגן פינצטערע און קאלטע.

טרעפ

איך האָב אַרויסגעשיקט שיפּן — זיינען זיי אַלע דערשוואַומען,
איך האָב פאַרזייט פעלדער — האָב איך געהאַט שניט ;
אַבער צו דער טיר פון דיין שטוב אַז איך וויל אַמאָל קומען
פאַרפלאַנמער איך צען מאָל אין גאַנג מיינע טריט.

די קליינע פאַר טרעפלעך צו דיין טיר וואָס פירן —
איך אַ ווייט אָן אומענדלעכער ציען זיך אויס,
דעם לעפעדיקסטן הלום טוען חלומ'ען פירן,
פון דער טיף פון זייער שלאָס קוקט דער הלום אַרויס.

אויף דער ערשמער טרעפּ זע איך אויפגיין דעם באַגניען,
אויף דער צווייטער טרעפּ די זון פאַרגייט,
די דריטע טרעפּ קאָן איך שוין גאָר ניט געפינען,
אַ פינצטערע נאַכט ליגט אויף איר צעשפרייט.

די פינצטערע נאַכט קוים אַדורכגעקראַכן,
אויף דער פערטער טרעפּ גייט אויף ניי-באַגין,
צוזאַמען מיט דער זון לויכט אויף ווידער מייזן במחון,
אַ פרישע האַפענונג און אַ נייער זין.

אַבער צו דער טיר אַליין קאָן איך ניט דערגרייכן,
און אויך ניט צו דעם סוד פון פראַסטן שלאָס,
אַלץ וואָס אַרום מיר גיט אַ פלי צו נייע הויכן,
צו זעלמענע פאַרמען און זעלמענער מאַס.

מיט א פארריסענעם קאפ שטיי איך אין גאפונג,
ניט זיך א ריר די מיר, און איך זע — דו!
טום א לויכט א געדאנק פון גאטס ע ר ש ט ע ר שאפונג,
איניינעם מיט דער פרייד פון דער גאר ערשטער דו.

ווערט מיר קלאר דער זין פון מיין אייביקן פלאנטער,
דער סוד פון מיין בענקשאפט גייט אויף אין באשייד,
איך פארלאז דיין מיר, דינע טרעפ א דערקאנטער
און א צוגעהעפמער צו דער וועלטס ערשטער פרייד.

א י נ ה א ל מ :

5	עפן זיד מויער
7	אין דרעמל
8	וואו ביסמו
9	די הוילוקע סעודה
10	ווידער געשטארבן א שכן
12	דארווין
15	ראקי בערג
16	גוס וואָס קיינער ווייס ניט וואו
17	הימנע
18	אויבוק
19	מיון וויגליד
	לידער פֿון אבעלאר צו העלואיז
24	I זיי געגריסט
27	II אַזאַ גליק
29	III העלואיז, הער
30	IV מיינע טעג
32	V יום־טוב
34	VI אַבעלאַר'ס אַונט־הפּלה
38	הפּד אויפֿן טויט פֿון אַ קראַליקל מיט רויע אַויגן
41	„דוּשוי. סי. אַר. עס.“
42	אַ העלער באַניטן
44	קום צו מיר
45	אין וואַלד
47	זיי געפענטשט
48	שמויער — מיינע פֿרידער
50	אַ וויסער חלום
52	אויף יענער זייט באַרג
53	דער עפֿלבוים דערצוילט
56	קינדער צוויי
59	אוינגל
61	אונסער די פֿליגלען
62	אפענע הימלען
64	אַונט ליד
66	מרויסט
67	אויפֿן מישל שלאָפּט אַ גלאַז
69	אויפֿן הויכן באַרג

71	-----	בעווערטאָר
73	-----	נאַכט געטרייע
75	-----	פול זאָל זיין די פרייד
76	-----	אַזוי ווי הונגער
77	-----	אַ, טרויעריק
79	-----	זוי גרויס, דניאל, צום קרוג
82	-----	אין טאג פון גאולה
84	-----	דאס ליד פון טויזנט שויבן
86	-----	קין און הבל
88	-----	די נאטור
90	-----	ערשטער מאי אין א צארישער תפוסה אין סיביר
94	-----	ערשטער מאי — ניו יאָרק, 1935
98	-----	דער ליבטיקער זייער
100	-----	שטייגער און שמערן
		שפיגאַלע :
101	-----	I אינטעלעקטועלע ליבע
102	-----	II ווי קומט אהער?
103	-----	III ער זאָגט צו נאכט
104	-----	IV נישט געהערטער
105	-----	V נישט געזעטקט
106	-----	VI מירב
107	-----	VII נס
108	-----	VIII מענטש געגארטער
109	-----	IX זע ווי ווייניק
110	-----	X געבענטשט געזאנג
111	-----	XI צוויי מאָל צוויי איז פיר
112	-----	איך דאנק פאר אלץ
121	-----	די באלאדע פון דענווער סאנאטאריום
140	-----	אויפן ים
142	-----	דו
144	-----	אויף די כוואליעס פון ים
146	-----	האריזאנט
147	-----	וואָרש און זאכן
148	-----	הארטער נאָקן — און גאַרניש מער
150	-----	פעברואר אין ליבערטי
153	-----	אַ ליד וועגן זיך
155	-----	אין אומרו
156	-----	טרעפ

